LIETUVIŲ DIENOS

ČIKAGOS AUKŠTESNIOSIOS LITUANISTIKOS MOKYKLOS XVII-JI ABITURIENTŲ LAIDA (1968)
SU MOKYTOJAIS IR TĖVŲ KOMITETO NARIAIS.

LITHUANIAN DAYS
JUNE 1968

1968 M. BIRŽELIO MĖN.

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Bernardas Brazdžionis
Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas Tininis
Foto Redaktorius / Photo Editor
Daumantas Čibas
Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor
Milton Stark
Anglų kalbos Redaktorius / English Editor
Mrs. Rita Meduziukaitė-Bureika

Leidėjas / Publisher
Anthony F. Skirius
Administratorius / Circulation Manager
Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse / Contributing Editors:
Juozas Bertulis, Vladas Būtėnas — CHICAGO, ILLINOIS; Vyt. A. Braziulis — CLEVELAND, OHIO; Vladas Mingėla — DETROIT, MICH.; Balys Raugas — PHILADELPHIA, PA.; Cezaris Surdokas — BALTIMORE, MD.; Petras W. Urban — CLEVELAND, OHIO; Vaclovas Verikaitis — TORONTO, CANADA; V. Volertas — RIVERSIDE, N.J.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:
U. S. A.: — BOSTON, MASS. — BROOKLYN-NEW YORK, N. Y. — V. Maželis; CHICAGO, ILL.: A. Gulbinskas, V. Noreika; CLEVELAND, OHIO — V. Bacevičius; LOS ANGELES, CALIF. — L. Briedis, Pr. Gasparonis, L. Kantas; MANCHESTER, N. H. — K. Daugėla; OMAHA, NEBR. — Rev. L. Musteikis; PHILADELPHIA, PA. — V. Gruzdys; WASHINGTON, D.C. — P. Labanauskas; CANADA — Hamilton, Ont. A. Juraitis; Montreal, P. Q. — L. Stankevičius; Toronto, Ont. — J. Dvilaitis. AUSTRALIA — E. Butkūnas, E. Karpavičius, P. Sakalauskas, Vyt. Vosylius.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais be atskiro susitarimo.
Publishers reserve the right to reprint any or all matter published in Lithuanian Days magazine without separate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, redakcija tvarko pagal savo nuožiūrą.
Manuscripts or other matter submitted for publication in Lithuanian Days magazine will be edited at the discretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 METAIS.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas adm-ciją painformuoja laišku.
If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 85 centai. **Single copy 85¢.**

Prenumerata metams $8.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription $8.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription $12.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California".

L I E T U V I Ų
DIENOS
LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard ● Hollywood, California 90029 ● Telefonas: 664-2918

LIETUVOS LAISVĖS KOVOS METAI

BIRŽELIS, 1968 METAI **JUNE, 1968**
Nr. 6 (185), XIX metai **Vol. XIX, No. 6 (185)**

TURINYS / CONTENTS

J. Kajeckas, "Kaip ąžuolas prie Nemunėlio...", kalba mokslo metus beigiant. 3
Palikimų klausimu. Reportažas iš Lietuvos gen. konsulato New Yorke. 4
Spaudoj ir gyvenime. **Amerika liepsnoja...** (E. ir A.) 5
Pasaulio Lietuvių Bendruomenės III-jo seimo programa. 5
Agnė Lukšytė, **Žiedas sutviska skaisčiau** ..Novelė. 6
Lietuvių poezijos antologija. Papildymai. 7
Algimantas Dikinis, **Aktoriaus Antano Rūko draugystėje.** Atsiminimai. 8
LITUANISTINĖS MOKYKLOS BAIGIA MOKSLO METUS:
Čikagos Aukštesnioji Lituanistikos Mokyklabaigia XVII mokslo metus. (Sv.) 9
Clevelando Šv. Kazimiero Lituanistikos mokykla. (v.) 10
Šv. Antano gimnazija Kennebunkporte, Maine. 11
Baltimorės Karaliaus Mindaugo Lituanistikos mokykla. 12
P. Laniauskas, **Ką aš norėčiau pamatyti nuvažiavęs į Lietuvą.** Iš mokinių rašinių. .. 12
Clevelando vysk Valančiaus Lituanistikos mokykla. 13
ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI. Smulkioji kronika. 14

ENGLISH SECTION

The War Against Religion in Occupied Lithuania, by Most Rev. V. Brizgys. 15
In the Altar Shadows, excerpt from a novel by V. Mykolaitis-Putinas. 16
Midnight, poem by Putinas. Translated byN. Rastenis. 16
LITHUANIAN MISTORY IN STAMPS. Part CVII. By A. Bernotas. 17
Miscellaneous. 17
LITHUANIANS MAKE NEWS. 18

VISIEMS "LIETUVIŲ DIENŲ" PRENUMERATORIAMS:

Nepraleiskite progos laimėti dail. JONO RIMŠOS aliejinį paveikslą (500 dol. vertės) "Vakaras Tahiti saloj".

Daugiau apie tai skaitykite Jums ką tik pasiųstame laiške.

Paveikslą laimėjęs gaus dailininko pažymėjimą, kad jis yra to originalo savininkas.

COVERS / VIRŠELIAI

Front Cover — Pirmas viršelio psl.

Čikagos Aukštesniosios Lituanistikos Mokyklos XVII ji (1968 m.) abiturientų laida su mokytojais ir tėvų komiteto nariais.
Šiais mokslo metais buvo 173 mokiniai, mokė 14 mokytojų; mokyklą baigė 58 mokiniai.

Graduates of Chicago's Lithuanian High School with members of the faculty and representatives of the Parents' Committee.
During the 1967–8 academic year the school had 173 students and 14 teachers. The graduating class had 58 students.

Foto V. Noreika

Back Cover — Paskutinis virš. psl.

V. Strolios akordeonas nuolat palydi New Yorko taut. šokių grupės šokėjus, vadovaujamus J. Matulaitienės. J. Matulaitienė yra vyriausia šių metų taut. šokių šventės vadovė.

Musician V. Strolia, accordionist of New York's Lithuanian folk dance ensemble, which is directed by J. Matulaitienė, chairman of the Third Lithuanian Folk Dance Festival.

Foto V. Maželis

Omahos Lietuvių Bendruomenės choras, diriguojamas muz. Br. Jonušo, atlieka programą Lietuvos nepriklausomybės 50-mečio minėjime.

Omaha's Lithuanian Community Choir directed by Bronius Jonušas.

„Kaip ąžuolas prie Nemunėlio..."

Lietuvoje įprasta būdavo svarbesnius ar sunkesnius atliktus darbus atžymėti pabaigtuvėmis. Mokyklos baigimas irgi svarbus įvykis.*) Jis reiškia tam tikrą mokslo etapo baigimo apvainikavimą. Lituanistinės mokyklos baigimas svetimam krašte juo labiau atžymėtinas.

Laisvės laikais Lietuvoje būdavo įprasta panašiom progom lankytis Rambyno kalne. Senovėje ten vykdavo protėviai išminties pasisemti, sustiprinti dvasią ir išprašyti Lietuvos dievų palaimos savo žygiams. Ton istorinėn vieton vykdavo ir vėlesniais laikais.

Nei Rambynas, nei Gedimino kalnas, nei istoriniai Trakai, nei piliakalniai dabartiniu metu pasiekti neįmanoma. Tos vietovės Lietuvos priešo pavergtos, kaip pavergta visa Lietuva. Bet laisvos Lietuvos simbolis tebėra Lietuvos Pasiuntinybė. JAV vyriausybė nepripažįsta mūsų Tėvų Žemės užgrobimo. Todėl ši įstaiga tebetęsia savo veiklą. Tai džiugina ir laisvą ir pavergtą lietuvį.

Jūsų gauti pažymėjimai yra ryškus įrodymas, kur jūs pranašesni už kitus savo amžiaus berniukus ir mergaites, kuriems nelemta buvo Lituanistinę mokyklą lankyti. Lietuvių kalbos mokėjimas — didelis turtas. Tai patarnaus jums moksle bei darbe ir ateityje. Jūsų šioje pastogėje atsilankymas liudija, kad jūs pamilę lietuvių kalbą ir esate ištikimi lietuviai.

Motinos ar Tėvo Dienos proga Jūs negalėjote tėvams didesnio džiaugsmo suteikti, kaip gavę Lituanistinės mokyklos baigimo pažymėjimą. Te Dangaus palaima lydi ir Jūsų ateities pastangas, kad lietuvių tauta galėtų jumis didžiuotis. Aš norėčiau pasigirti, kad aš irgi Lituanistinę mokyklą Amerikoje lankiau. Tai buvo lietuvių parapinė mokykla Šenadoryje. Ten aš išmokau ir pirmą lietuvišką dainelę...

Paminėjau, kad Lituanistinės mokyklos baigimas yra savo rūšies pabaigtuvės. Tačiau mokyklos užbaigimo aktą tiksliau galima būtų pavadinti ir pradėtuvėmis. Tai daugiau atitiktų žodžio "commencement" prasmę. Mat, gyvenime pabaigą reiškia ir pradžią. Vienos dienos pabaiga yra kitos pradžia. Vienų metų pabaiga — kitų pradžia. Vieno darbo pabaiga — kito darbo pradžia. Dargi žmogaus gyvenimo pabaiga tėra kito gyvenimo pradžia. Taip ir su mokiniu. Ką išmokom — tėra pradžia. Mokslo metų ir mokyklos užbaiga tėra nauja pradžia tęsti mokslą arba mokykloje įsigytas žinias pitaikyti gyvenime.

Savo atsilankymą Lietuvos pasiuntinybėje atžymėjote kitu reikšmingu, nepaprastu veiksmu: dalyvavote Ąžuolėlio laisvos Lietuvos teritorijos salelėje pasodinime. Ąžuolas — stiprybės, patvarumo simbolis. Ąžuolas, galima sakyti, visų medžių karalius. Jis figūruoja ir Mažosios Lietuvos himne: *"Kaip ąžuols drūts prie Nemunėlio / Lietuvis nieko neatbos!"*

Šį ąžuolą laisvos Lietuvos teritorijoje mes šiandien sodiname jos nepriklausomybės paskelbimo 50 metų jubiliejinės sukakties proga. Kol būsime dvasioje stiprūs lietuviai "kaip ąžuolas prie Nemunėlio", tol yra pagrindo tikėti, kad sulauksime Lietuvos laisvės aušros.

---

*) Ištraukos iš Lietuvos Atstovo J. Kajecko kalbos, pasakytos Lietuvos Pasiuntinybėje geg. 25 d., įteikiant pažymėjimus baigusiems Lituanistinę mokyklą ir pasodinus ąžuolaitį Pasiuntinybės sodelyje Washingtone.

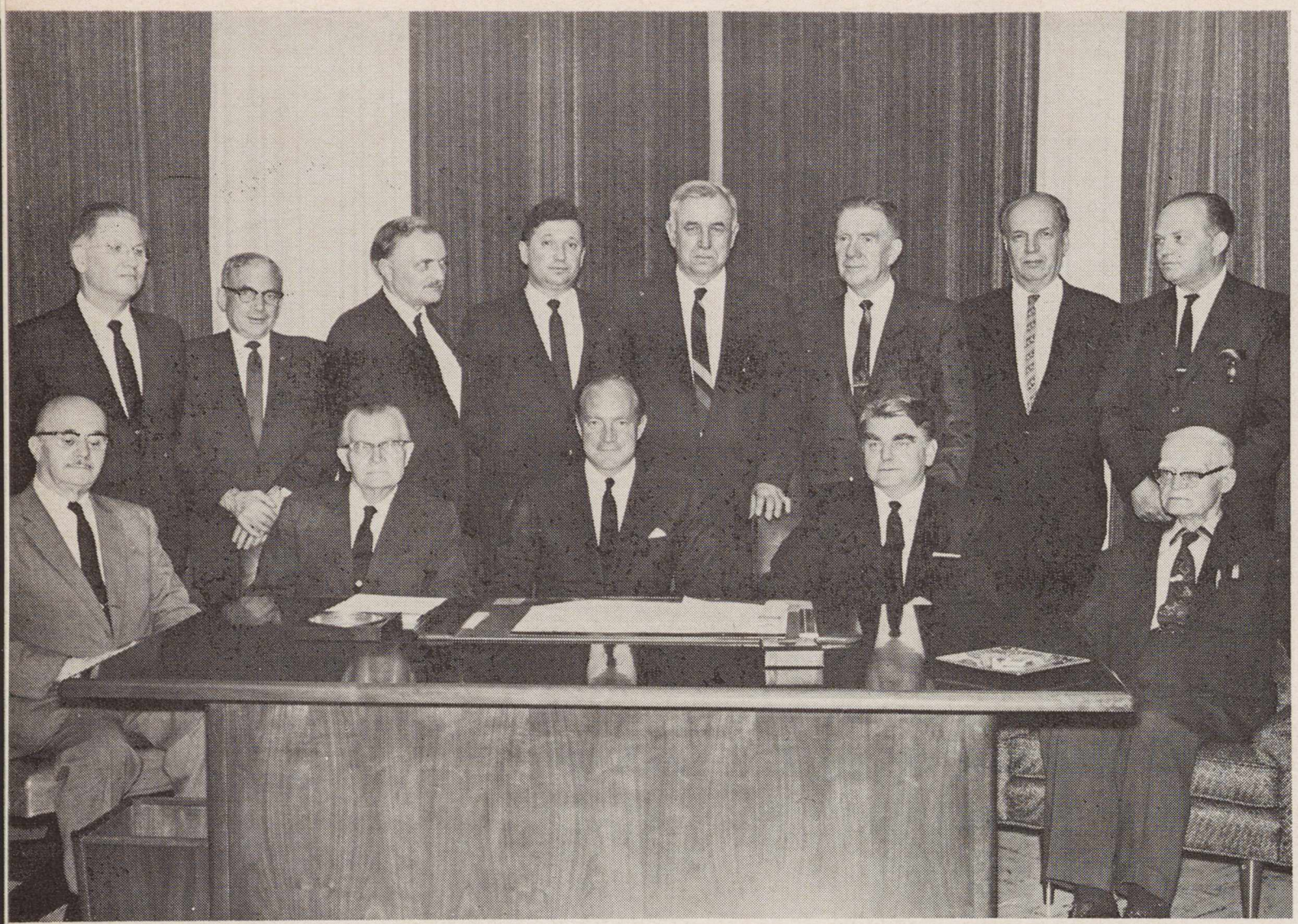

Amerikos Lietuvių Tarybos ir Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto darbo posėdžio dalyviai birželio 8 d. Chicagoje ALT pirmininko E. A. Bartkaus įstaigoje 222 W. Adams St.

Iš kairės į dešinę — sėdi: Lietuvos gen. kons. dr. P. Daužvardis, ALT garbės pirm. L. Šimutis, VLIKo pirm. dr. K Valiūnas, ALT pirm. inž. E. A. Bartkus ir ALT I vicep. dr. P. Grigaitis; stovi: ALT vicep. T Blinstrubas, protokolo sekr. B. Pupalaigis, Vliko vicep. dr. Br. Nemickas, ALT prot. sekr. J. Jasaitis, ALT ižd. M. Vaidyla, Vliko fin. tvarkytojas Pr. Vainauskas, ALT fin. sekr. J. Talalas ir ALT sekretorius dr. Vl. Šimaitis.

Konferencijoje tartasi Lietuvos laisvinimo, finansų telkimo Jungtiniam Finansų Komitetui (remti Vliko ir LB darbus šiais sukaktuviniais metais) ir aktualiaisiais dienos klausimais ir rūpesčiais. Po to ALT išleido du raštus: Padėką atsišaukimą į lietuvių visuomenę ir organizacijų klubų ir kt. vienetų valdyboms bei nariams ir — Atsišaukimą į lietuvisuomenę ir organizacijų valdybas rengti 50 m. sukakties minėjimus, kelti okupanto nusikaltimus okupuotoje Lietuvoje...

Members of the Lithuanian American Coun[illegible] and the Supreme Committee for the Liberatio[illegible] of Lithuania after a conference held on June 8 in Chicago, Illinois.

PALIKIMŲ KLAUSIMU

Kad jūsų sunkiai uždirbtas turtas, palikus giminėms Lietuvoje, nepatektų į Maskvos rankas

Birželio 9 d. Lietuvos generaliniame konsulate New Yorke posėdžiavo iš įvairių JAV miestų suvažiavę konsulato advokatai.

Tarp kitų klausimų, kurie svarstyta, buvo plačiai aptartas lietuvių palikimų klausimas.

Okupavę Lietuvą ir apiplėšę Lietuvos gyventojus, okupantai siekia užgrobti ir tą, kas Lietuvos gyventojams galėtų tekti iš užsienyje, ypatingai Amerikoje, mirusių giminaičių palikimų. Maskvos Injurkolegija (Inostrannaja Juridičeskaja Kollegija) tam tikslui yra atidariusi Vilniuje ir savo skyrių, per kurį išgauna iš Lietuvos gyventojų įgaliojimus Sovietų Sąjungos interesus Amerikoje atstovaujantiems advokatams. Lietuvos gyventojai kitokio pasirinkimo neturi kaip tik pasirašyti jiems pakištą rusišką įgaliojimą. Kiekvienas, bent kiek okupanto Lietuvai užmestą sovietinę santvarką pažįstantis gerai žino, kas laukia to, kuris atsisakytų pasirašyti.

Aišku, kad Maskvai pirmoje eilėje rūpi ne okupuotos Lietuvos gyventojų gerovė, bet jiems tenkančių dolerių užgrobimas. Prieinama net iki tokių kuriozų, kad Maskvos Injurkolegijos advokatai Amerikoje reiškia pretenzijas ir į Lietuvos bažnyčioms užrašytus palikimus. Ar bereikia ir aiškinti, kad Maskva interesuota ne Lietuvos bažnyčių ar gyventojų gerove, bet užgrobimu dolerių, kurie tiems gyventojams galėtų tekti.

Dauguma Amerikos valstijų turi net specialius įstatymus apsaugoti Sovietų Rusijoje ir jos užgrobtose šalyse gyvenančių įpėdinių nuo apiplėšimo. Nežiūrint to, laikas nuo laiko, vis dažniau, čia vienur, čia kitur, sovietų interesus atstovaujantiems advokatams pa-

Nukelta į 5 psl. pirmą skiltį

Trys lietuvės advokatės Lietuvos gen. konsulate New Yorke. Iš kairės: Regina Budrienė, adv. Marija Šveikauskienė, Boston, Mass., Janina Simutienė, adv. Zuzana Šalnienė, Boston, Mass., adv. Elena Armanienė, Baltimore, Md., ir Lijolė Stanulytė.

Lithuanian attorneys after a meeting which was held at the Consulate General of Lithuania in New York, N. Y.

Dalis Lietuvos gen. konsulato New Yorke advokatų vieno pasitarimo metu.

Iš kairės: Kl. Vokietaitis, New York, N. Y., A. Stokna, Amsterdam, N. Y., gen. kons. Anicetas Simutis, T. Gray-Grajauskas, Baltimore, Md., L. Mažotas, Hartford, Conn. ir R. J. Tarrant, Washington, D. C.

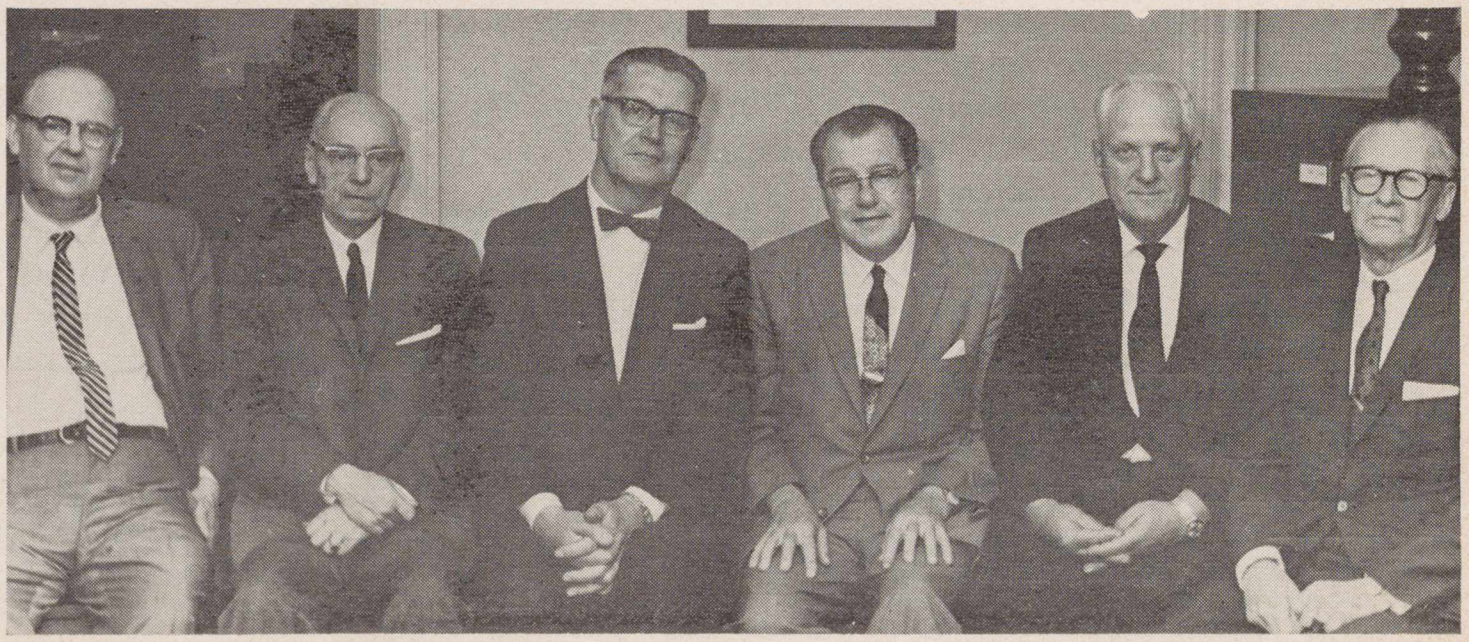

AMERIKA LIEPSNOJA...

(Taip, kaip sovietinio rašytojo fantazija nori)

Jei laikraščių skaitytojai Lietuvoje būtų naivūs lengvatikiai, tai daugybė lietuvių Amerikoj paskutiniu laiku būtų gavę telegramų ir laiškų iš Lietuvos nuo giminių bei pažįstamų, klausiančių "atsiliepkit, ar dar gyvi?" Taip galėtų būti, jei skaitytojai priimtų kaip tikrą pinigą žurnalisto Algimanto Čekuolio "Literatūroj ir Mene" (16/17 nr.) nupieštą Amerikos vaizdą.

Prisižiūrėjęs į Ameriką iš Kubos (jis ten buvo nuplaukęs), per Fidelio Castro akinius, A. Čekuolis pasakoja:

"Jau visą mėnesį liepsnoja Jungtinių Amerikos Valstybių miestai.

...Riaušės apėmė jau 125 stambiausius šalies miestus, ir vien per pastarąsias septynias dienas".

"Čikaga. Iki pamatų sugriauta ir sudeginta 16 kvartalų. Sužalotas ir priverstas nutūpti vyriausybinis lėktuvas."

Pastebėtina, kad Lietuvoje, kaip ir apskritai Europoje, "kvartalas" tai ne amerikietiškas keleto namų "blokas", o ištisa miesto dalis, kaip, pavyzdžiui, Paryžiaus Lotynų kvartalas. Tad, kai "iki pamatų sugriauta ir sudeginta 16 kvartalų", tai — patikėjus — turi kilti klausimas, kas gi beliko iš Chicagos...

Panašus įspūdis, kaip iš "bloko" pavadinimo "kvartalu", gali susidaryti ir miesto policijos helikopterį pavadinus "vyriausybiniu lėktuvu"...

Toliau dar gražiau:

"Vašingtonas. Liepsnos ir dūmai apėmė tris dviejų kvadratinių kilometrų rajonus. 600 gaisrų. Prezidentas Džonsonas, pakilęs malūnsparniu apžiūrėti sostinės, buvo priverstas nutūpti ir pavadino padėtį 'siaubinga'".

Šiuo atveju prezidento helikopteris jau tik malūnsparnis, nebe "vyriausybės lėktuvas", bet vistiek jis buvo... priverstas nutūpti! Skaitytojams leidžiama spėlioti, ar tai riaušininkų priešlėtuvinė artilerija, ar jų naikintuvai privertė prezidentą nutūpti...

"Niujorkas. Manhetene sudaužytos visos vitrinos. Brukline 71 gaisras."

Lietuvoj reta kas težino, kas tas "Manhetenas" Turbūt, neaišku tai ir pačiam rašančiajam, jeigu patikėjo Kuboj gautais gandais, kad "sudaužytos v i s o s vitrinos". O gal pamanė, kad tai kokios universalinės krautuvės vitrinos? Bet tie, kas žino, kas yra Manhattanas, arba turėjo pamanyti, kad jo centre sprogo vandenilinė bomba, arba... tik nusišypsojo iš tokios žurnalisto lakios fantazijos.

Ir "71 gaisras Brukline" skamba baisiau, kai nepasakoma, kad tai miestas (arba, sakykim, "kvartalas",) kur gyventojų yra tiek, kaip visoj Lietuvoj, ir kad 70 ar tiksliai 71, gaisras per savaitę čia ne toks jau nuostabus dalykas.

"Kanzas-sitis. Minios negrų sąmoningai neklausė draudimo išeiti temstant į gatves, vyko snaiperių dvikovos. Sušaudyti penki jauni negrai, policijos viršininkas Nkelis reikalauja "siųsti daugiau šovinių". Sugriauta policijos nuovada, kilo 80 gaisrų..."

Jūrų kelionių rašytojas, norėdamas suvaidinti publicistinio žurnalisto vaidmenį, ima nesiskaityti su žodžiais ir jų prasme. Jo žodyne vietoj "nušauti" atsiranda "sušaudyti", nors jis pats, be abejo, žino skirtumą tarp sutemus vykstančiame sąmyšyje **nušovimo** ir **sušaudymo,** kas lyg ir sugestijonuotų manyti, jog policija sušaudė ir, žinoma, be teismo, be nieko... Policijos nuovados sugriovimas nedaug atsilieka nuo "visų Manheteno vitrinų sudaužymo". Juokingai skamba ir "snaiperių dvikovos", tarsi kokiam viduramžiškam ritierių turnire, kai žinai, kas tie snaiperiai ir kaip jie šaudo.

"Niuarkas. 200 gaisrų. Uosto krovikų ir jūrininkų, tiek negrų, tiek baltųjų, protesto streikas, persimetęs į kitus Atlanto prakrantės ir net Meksikos įlankos uostus..."

Iš vieno didelio gaisro, kur sudegė apie 200 namų Čekuolis padarė 200 gaisrų ir, žinoma, nė nenorėjo sužinoti, kad gaisras neturėjo nieko bendra su tuo metu kitur kilusiomis riašėmis, ir kad jis buvo padegtas trylikamečio berniuko, kuris pats, paklaustas, nemokėjo paaiškinti, kodėl tai padarė.

Per Kubos akinius žiūrėdamas, Čekuolis nepastebėjo, kad streikai Amerikoj neturi nieko bendra su rasinėmis riaušėmis; streikai Amerikoj, tai ne politiniai protestai, o legali priemonė darbininkams išsireikalauti geresnius atlyginimus, geresnes darbo sąlygas ir pan.

Tiesa, Amerikos uostų krovikai yra šiek tiek ir politiškai streikavę: boikotavo laivus, vežančius prekes komunistiniams kraštams... Kubos žiūronai to neįžiūrėjo. Į streikuojančių reikalus kartais įkiša savo purvinus nagus ir komunistai, to nereikia nuslėpti, bet sovietinis žurnalistas to neturi teisės nei matyti, nei girdėti. Kai bus laimėta, kai (gal ant švento Nigdos...) bus įvesta sovietinė santvarka, tada tai pasipils "atsiminimai", kaip dabar Lietuvoje, kur ir kiek kuris pogrindžio kovotojas komunistėlis padegė ir tų gaisrų, kurie Čekuolio aprašyme liepsnoja. Netektų nustebti, kad ir pats žurnalistas pasisakytų, jog ir jis iš Kubos pakrantės metęs neužgesintą degtuką į Bruklino pusę... kad vėjas buvęs palankus ir, ką gali žinoti, gal ir jis pypkę bedegdamas, prisidėjęs prie "Amerikos išvadavimo" iš kapitalistinės vergijos.

Sovietiniam rašytojui žodžiais viskas galima. Ir jeigu jie padeda pačiam rašytojui — ką gi, telaimina Marksas su Engelsu! — žodiniais gaisrais Amerika nebus sudeginta. Nei iš "kapitalistinės vergijos" išvaduota! Sorry. (E. ir A.).

PALIKIMŲ KLAUSIMU / *Atkelta iš 4 psl.*

vyksta palikimus išgauti. Iš to pasipelno Sovietų Rusijos iždas, advokatai, o įpėdiniai gauna tik trupinius arba dažnais atvejais ir nieko.

Blogai, jei nepasirūpinama surašyti testamentą, bet negeriau, jei testamentai surašomi neatsižvelgiant į ypatingas iš okupacijos išeinančias sąlygas.

Šalia kitų problemų, Lietuvos generalinio konsulato New Yorke advokatai svarstė ir tai, kaip turėtų būti surašyti testamentai, kad įpėdiniai savo palikimus gautų be okupantus atstovaujančių advokatų įsikišimo.

Suinteresuotieji palikimų klausimu turėtų kreiptis į Lietuvos konsulatus arba į jų advokatus. Tatai primindami savo skaitytojams, dėl savaime suprantamų priežasčių neduodame spaudoje smulkesnių informacijų — čia kiekvieno asmens privatus reikalas kreiptis į konsulatą, į jo advokatus (žiūr. pavardes nuotraukose iš susirinkimo) arba į advokatus, reikalą išmanančius, savo gyvenamose vietose. (Rep.).

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS

III-JO SEIMO PROGRAMA

Vieta: **Hotel Statler - Hilton, New York,** 32 ir 33 g. ir 7 Ave., New York City 10001, telefonas (212) PE 6-5000.

Rugpiūčio 29, ketvirtadienis

Seimo atstovų susipažinimo pobūvis ir registracija.
Vieta: Schvyler Room; laikas: 6 val. vak.

Rugpiūčio 30, penktadienis

Pirmasis seimo posėdis
Schvyler Room. 9 val. ryto.
1 val. 30 min. – 3 val. p. p. — pietų pertrauka
Antrasis seimo posėdis
Ten pat. 3 val. p. p.
Pirmoji paskaita — 6 val. vakaro —
Dr. J. K. Valiūnas, Vliko pirm. — Laisvinimo kova ir politinės perspektyvos;

Literatūros ir kamerinės muzikos vakaras
Ten pat. 7 val. 30 min.
Bilietai galima įsigyti iš anksto pas A. Reventą ir prie kasos. Kaina $3.00.
Programoje — žymiausios literatūros ir muzikinės jėgos. Po programos — šokiai.

Rugpiūčio 31 d., šeštadienis

Trečiasis seimo posėdis.
Ten pat. 9 val. ryto.
Antroji paskaita — 10 val. 30 min. ryto —
St. Lozoraitis, Jr. — Okupuotos Lietuvos padėtis ir išeivija;

Jaunimo motorkada — antikomunistinė demonstracija šūkiu "Laisvės Lietuvai!" Motorkados sutikimas 3 val. p. p. — Flushing Meadows Park, Queens. Po to paradas, iškilmės, sporto varžybos ir mankštos.

Ketvirtas seimo posėdis. Schvyler R. 5 val. p.p.

Seimo banketas ir šokiai.
Terrace Ballroom. 8 val. vakaro.
Stalus užsisakyti pas:
Marija Kregždienė, 104-28 89th Ave., Richmond Hill, N. Y. 11418, tel. (212) 847-6475;
L. Sperauskienė, 307 W. 30th St., New York, N. Y., 10001; telef. (212) CH4-2642.
Banketo bil. kaina $12.50, tik šokiai — $3.00
Čia bus vainikuojama Miss Lituania.

Rugsėjo 1 d., sekmadienis

Iškilmingos seimo pamaldos
Šv. Patriko katedra, Fifth Ave., 10 val. ryto.
Trečioji paskaita — 1 val. 30 min. —
A. Rinkūnas, Kanados LB pirm., — Išeivijos kultūros ir švietimo rūpesčiai;
Hotel Statler - Hilton, Penn Top South

Iškilmingas seimo posėdis.
Ten pat. 3 val. p. p.

Meno kūrinių paroda skaidrėse.
Ten pat. 4 val. 30 min.

Didysis seimo koncertas
Vieta: Lincoln Center, N. Y. Laikas 7 val. 30
Bilietų kainos nuo $4 iki $12.
Iš anksto bilietai užsisakoma paštu: A. Reventas, 8766 95 St., Woodhaven, N. Y. 11421

Rugsėjo 2 d., pirmadienis

Ekskursija laivu apie New Yorką. $5.00
Vainiko padėjimas prie Laisvės statulos.
Laivas grįžta į N. Y. 5 val. vakare.
Bus išleistas Seimo vadovas su smulkia programa, sveikinimais etc.
Seime ir paskaitose bei parengimuose kviečiami dalyvauti visi lietuviai.

AGNĖ LUKŠYTĖ

Žiedas sutviska skaisčiau

Sėdžiu Valdiškų Butų Skirstymo Komisijos pirmininko raštinėje. Pirmininkas, atvertęs vieną bylą, taria:

— Suprantu, bet yra žmonių daug blogesnėj buklėj, negu jūs. Štai, pažiūrėkit į šitą nuotrauką. Paprasčiausia pašiūrė, sukalta iš lentų ir iš visų pusių paremta skardos gabalais. Lietui lyjant, pašiurės vidus permirkęs vandeniu. Joje gyvena moteris su dviem dukterim: viena dešimties, o kita septynerių metų. Vyras šią šeimą pametė maždaug prieš penkeris metus. Valdžios organai bandė jį surasti, bet veltui.

Moteris dažnai serga inkstais — dirbti negali. Būtų nežmoniška palikti ją ateinančiai žiemai toj pačioj pašiūrėj

Ar jūs drįstumėt tvirtinti, kad jums butas reikalingesnis negu jai?

Lėtai papurtau galvą. Neiškenčiu nepaklausus, iš ko ta moteris pragyvena, nes man aišku, kad vien oficialios Socialinės Globos pašalpos neužtektų.

— Ar atsimenat aną kartą stambių veido bruožų moterį, sėdinčią mano raštinėj? Tai ponia Murphy iš Švento Vincento Draugijos. Ji tą moterį šelpia maistu ir drabužiais.

Ponia Murphy man, tariančiam lemiamą žodį butus paskiriant, yra tikras siaubas. Ji savo globotinių gerovei neprašo, bet reikalauja, ir reikalauja brutaliai. Mudu esam nuolatiniam karo stovy. Jei butų pakaktų visiems — būtumėm gerais draugais, nes tam pačiam tikslui dirbam.

Galėčiau jos ir nepaisyti, bet, iš tiesų, ponios Murphy veikla gėriuos. Ji suranda žmones beviltiškose sąlygose, iš jų ištraukia, ir didesnė dauguma niekada į pirmykštį gyvenimą nebegrįžta.

Mes, valdžios organai, pageidaujam labdaringų draugijų bendradarbiavimo. Pavyzdžiui, ponia Murphy — ji yra nuolatiniam, asmeniškam kontakte su žmonėmis, kuriais rūpinasi; ji puikiai žino materialinę jų būklę. Jūs gi buto paprašėt pati, ir man tenka pasitikėti jūsų žodžiu.

Taigi, grįžtant prie reikalo, kai mudu su ponia Murphy pradėsim vienas antram įrodinėti buto reikalingumą jums ir tai jos globotinei — man neaišku, kuris laimėsim. Tikiuos, kad paskirsim abiem, bet nieko neprižadu: priklausys nuo to, kiek bus laisvų butų.

Sėdžiu nusiminus ir tyliu Pirmininkas, patylėjęs, prideda, lyg sau:

— Kartais klausiu savęs, ar ponia Murphy, nežiūrint jos darbo geram tikslui, turi savy nors krislelį švelnumo, žinot, tokio moteriško... Mes vyrai esam pripratę prie moterų nelogiškumo, už tai ponios Murphy logiškas minčių dėstymas yra stačiai bauginantis. Jos teigimai — kariškai griežti.

Mudu vėl tylim.

— Ar dar yra man šiek tiek vilties butą gauti, ar ne? — pagaliau paklausiu rezignuojančiai.

— Yra, yra .. Jūs jau seniai laukiat.

— Bet jei ponia Murphy... — pradedu nedrąsiai.

— Nesijaudinkit dėl jos. Prieš ją įtempsiu visą savo vyrišką galią.

Nors išeinu apraminta, bet abejonės šešėlis lieka manyje, iki, netikėtai, maždaug už trijų mėnesių, gaunu laišką, kviečiantį užsimokėti už paskirtą butą.

Įsikeliu į jį kuo greičiausiai. Butas erdvus ir gražus, tik mano finansiniai ištekliai permenki jį tinkamai apstatyti. Gyvenu apytuščiam, įsigijus tik pačius reikalingiausius baldus.

Vieną šeštadienį džiaunu kieme išplautus baltinius. Iš mano gyvenamojo namo išeina mažo ūgio, juodų plaukų moteris. Jos akys rudos, mažytės, sakyčiau, džiugios; nosis maža, staigiu posūkiu į viršų užriesta.

Priėjus prie manęs pradeda klausinėti mano vardo, pavardės, net ir darbovietės. Ji girdinti kas rytą mano žingsnius koridoriuj išlekiant į darbą. Nė neklausta pasisako savo vardą — Claire — ir pasakoja apie savo gyvenimą

Man išryški, kad tai ir bus ta pati moteris, kurios vargingą būklę man nušvietė Butų skirstymo Komisijos pirmininkas.

— Jei ne ponia Murphy iš Švento Vincento Draugijos — būčiau su dukterimis badu numirus.

Dar kartą prisiminus savo vyrą, prapliumpa bartis.

— Kas iš tų vyrų? Visi niekšai!..

— Negalima taip sakyti, yra daug gerų,— įsiterpiu, bet ji neleidžia pabaigti.

— Yra gerų vyrų? Kur jie, parodykit? Visi egoistai, jiems svarbi tik jų pačių gerovė ir malonumai. Moteris jiems reikalinga tiek, kiek jie iš jos turi naudos. Parodyti moteriai širdį ir meilę, o ne! Jie meilę ir širdį parodo alkoholio stikleliui ir prostitutei.

Mano bandymai įrodyti, kad jos pažiūra klaidinga, suplakant visus vyrus į vieną kategoriją, lieka bevaisiai.

— Daugiau niekada nebetikėsiu vyrais, nė į vieną nebeįsižiūrėsiu, nebent man galva apsisuktų.

Kartkartėmis mudvi susitinkam čia kieme, čia koridoriuj ir mūsų šneka dažniausiai užsibaigia tuo, kad ji be atodairos keikia tuos "nevidonus" vyrus.

Vieną sekmadienio popietę kažkas pabeldžia, ir aš, atidarius duris, matau prieš save ponią, lyg ir pažįstamą, tik negaliu prisiminti nei pavardės, nei iš kur ją pažįstu.

— Mano pavardė Murphy, — pasako atėjusioji.

— A!.. — prisimenu ir pakviečiu ją į vidų

Paprašau atsisėsti ir, jausdama, kad ji nori pasišnekėti, pasiūlau arbatos su pyragėliais. Ji neatsisako.

Mums besišnekant, prisimenu Butų Skirstymo Komisijos pirmininko nuomonę, kad ponia Murphy esanti labai griežta ir stebiuos, nes man atrodo, kad ji yra švelni ir mielaširdinga moteris.

Tyčia užsimenu poniai Murphy Butų Skirstymo Komisijos pirmininką, ir ji juokdamasi pradeda dėstyti:

— Jis yra nuostabus žmogus... Savaime aišku, jis tipiškas vyras — stengiasi man neužsileisti. Vyrai mano, kad nusileisdami moterims jie tarsi praranda vyriškumą.

Aš jį labai gerbiu už sugebėjimą tiksliai, tarsi ant svarstyklių, pasverti visus argumentus: už ir prieš.

Jis mane galėtų išmesti iš savo raštinės — jis tą žino, bet vietoj to, rodo bylas asmenų, laukiančių butų ir stengiasi jų būklę nušviesti iš jų taško.

Savaime aišku, aš, jau prieš įžengdama į jo raštinę, mintyse tarsi užsidedu kaukę kitokio žmogaus, negu iš tiesų esu ir stengiuos nuo sau užduotos rolės nenukrypti nė per nago juodumą. Kas liečia mano globotinių gerovę — esu griežta ir reikalaujanti.

Nenustebčiau sužinojus, kad pirmininkas, man išėjus, tyliai keikiasi ir vadina ragana.

Mudvi abi nusijuokiam iš jo karingumo.

Prisiminus patarlę, kad atsarga gėdos nedaro, nutyliu apie pirmininko pareikštą nuomonę ponios Murphy atžvilgiu

Prieš išeidama ponia Murphy apsidairo po mano gyvenamąjį kambarį. Skubu atsiprašyti, kad jis toks tuščias.

— Matau, — pasako ji, — bet jūs turit daug vazoninių gėlių. Jos kambariui priduoda jaukumo ir puošia daugiau, negu gražiausi baldai.

Žmogus, kuris mėgsta gėles, niekada nėra vienišas, nes kai visi apleidžia, — gėlės paguodžia.

Staiga ji pakeičia toną iš liūdnoko į nerūpestingą:

— Tiesa, pamiršau papasakoti apie tikrąjį savo apsilankymo tikslą. Matot, esu labai susirūpinus Claire — ji dažnai suserga inkstais. Štai, mano telefono numeris — paskambinkit, jeigu jai reikės pagalbos. Claire įspėsiu, kad kreiptųsi į jus nelaimės ar ligos atveju.

Paimu iš jos kortelę su telefono numeriu ir pažadu prašymą išpildyti.

Poniai Murphy išėjus, kurį laiką įtemptai galvoju apie jos viešėjimą. Man pasidaro aišku, kad jai, šalia tikrojo apsilankymo tikslo, nemažiau svarbus buvo mano buto apžiūrėjimas. Ji norėjo susidaryti pilną vaizdą, ar daug primelavau pirmininkui apie savo finansinius išteklius. Tikriausiai jam prikaišiotų, jei būtų pastebėjus didelį skirtumą tarp nušviestos buklės ir tikrenybės.

Ponia Murphy retkarčiais užsuka pas mane šiaip sau pasišnekučiuoti ir kiekvieną kartą, jai išėjus, dar ilgai mano sieloje vyrauja maloni nuotaika. Ji daug šneka apie Claire ir kitus savo globojamuosius. Jaučiu joje tiesiog motinišką rūpestingumą. Ji pasidžiaugia, kad Claire inkstai jau pasveikę.

Claire daug linksmesnė, nebešneka apie "nevidonus" vyrus.

Kartą, praeidama pro atviras Claire buto duris, matau kažkokį vyriškį, sėdintį sofoje, ir Claire dukteris, jį apspitusias.

Po kiek laiko Claire veidas pradeda šviesti džiaugsmu, ir ji neiškenčia nepapasakojus apie savo pažintį su George. Ji ėjusi su mergytėmis pro smuklę. Jis stovėjęs su alaus stiklu arnkoje, šaligatvyje, užkalbinęs dukteris, kalba kažkaip užsimezgusi ir — jie likę geri draugai.

Kartą ponia Murphy, apsilankius pasakoja, kad ji išsirūpinus dėl Claire skyrybų bylą

nemokamai, ir ji netrukus būsianti laisva. Tada tekėsianti už to savo George. George esąs našlys.

— Džiaugiuos, kad Claire pakeitė savo nuomonę. Man tik ką čia atsikėlus ir su ja susipažinus, ji keikė vyrus, sakė niekada nebeįsižiūrėsianti nė į jokį, — pasakiau.

Ponia Murphy, apžiūrėdama tik ką naujai įsigytą vazoninę gėlę, kažkokiu egzotišku pavadinimu ir kraunančią keistą, tarsi geltoną piramidę - žiedą, atsargiai pirštais liesdama žalią, geltonais ruoželiais išvedžiotą gėlės lapą, taria lėtai:

— Žmogus yra nuostabus sutvėrimas. Jis, kaip ta gėlė, nežiūrint kokios bebūtų sąlygos, stengiasi gyvuoti. Štai, kad ir Claire — ji vėl tikisi gerovės savo gyvenimo griuvėsiuose, sakyčiau, dykumoje, išaugino gėlę ir krauna laimės žiedą. Galėčiau jai papasakoti apie George praeitį: labai jaunas vedė; gėrė; mušė savo žmoną ir vaikus. Vaikai dabar nenori jo nė matyti. Jauniausia duktė man pasakė: "Žinot, ponia, nesuklysiu sakydama, kad jis su mumis elgėsi, kaip gyvulys. Nenoriu nė prisiminti, kad jis mano tėvas"

— Claire man sakė, — įsiterpiau į ponios Murphy pasakojimą, — kad jis esąs labai geras jos dukrelėms, o, be to, džiaugės, kad jis žadėjęs iš viso mesti gėręs, nes sergąs, kai padauginąs.

— Galimas dalykas... Apklausinėjau ir patį George. Jis prisipažino nebuvęs geras savo žmonai: ji buvus tinginė, apsileidus, susiraukus, viskuo nepatenkinta. Jis esąs iš tokių namų, kuriuose besišypsąs veidas, švara ir tvarka buvę pirmoj vietoj.

— Claire yra pedantiškai tvarkinga ir švari, o, be to, ji nuolat šypsos.

— Na, matote, o kas žino, gal jiedu ir bus laimingi? Žmonės kartais —pabrėžiu: tik kartais, — iš klaidų mokosi. Taigi ir susilaikiau Claire visko apie George buvusį gyvenimą nepapasakojus. Claire su tokiu entuziazmu, lapelis po lapelio krauna laimės žiedą. kad nenorėjau būti tarsi kokia pikta ranka, žiedą gnaibanti.

O žmonės kartais ir be piktos valios laimės žiedą žodžiais padrasko...

Užeinu pas Claire prieš jai išsikraustant. Džiaugias, kad jos būsimas vyras baigiąs remontuoti namą. Sutuoktuvės būsiančios už savaitės. Mergytėm esąs paskirtas gražus kambarys. Jiems abiems George nupirkęs dvigubą, lakuoto medžio lovą... Tokioj gražioj dar jai netekę miegoti.

Pasakoja ir pasakoja, koks George šaunus, rūpestingas. Nors kartą jos dukrelės turėsiančios gerą gyvenimą, ir ji pati pajusianti, ką reiškia turėti tikrą vyrą.

Nei iš šio, nei iš to užeina noras ją paerzinti: o kaip gi su tais "nevidonais" vyrais?... Ir su priesaikomis.. Prasižioju, bet susilaikau ir vietoj to palinkiu laimės. Ji padėkoja pabučiuodama.

Grįžus atgal į savo butą, dar ilgai akyse stovi laime švytįs Claire veidas. Prieinu prie vazoninių gėlių ir atsargiai liečiu pirštais tą patį lapą, kurį ponia Murphy glostė, kalbėdama, kaip žmonės kartais ir be piktos valios drasko laimės žiedą.

Mane apsupa džiugus jausmas.

Piramidės formos žiedas, rodos, sutviska dar skaistesniu geltonumu.

LIETUVIŲ POEZIJA

"Lietuvių poezija", 2-jų tomų antologijos, išleistos okup. Lietuvoje, neoficialūs papildymai (Žiūr. LD balandžio ir gegužės nr. nr.)

J. AUGUSTAITYTĖ-VAIČIŪNIENĖ

(G. 1895 m., gyvena Chicagoj)

NAKTIS ANT NEMUNO

Naktis ant Nemuno sustojo,
Atplaukus mėlyna giria;
Beržuos dar supasi daina artojo
Ir miršta vėjo pradalgių bare.

Tuojau išplauks žvejai į vagą
Ir trauks sidabro žuvytes.
Pakrantėms kuklūs žiburėliai dega,
Viliodami blankias žvaigždes.

O kaip ramu ten būdavo rymoti.
Kaip laisva, gera ir graudu...

Klausai, ką kalba stuobriai samanoti,
Kaip šaukia kažin kas vardu.
Kaip glosto bangos baltą žvirgždą,
Kaip šnabžda meilę vienplaukė Ieva,
Kaip kaime svirtis girgžda,
Retkarčiais amtelia šuva.

Matai, kaip gęsta žiburėliai.
Ištrauks šilkų tinklus žvejai.
Rankas į aukštį pakylėjai
Ir prie krūtinės pilkas sutemas glaudei.

Su lapais sunkios rasos kalba,
Ir su blakstienom ašara gyva.
Ir pajutai, kaip, ant peties padėjus galvą,
Po žygių ilsis Lietuva.

Iš rinkinio "Skeveldros", 1946.

PETRAS KUBILIUS

(G. 1906 — Išvežtas į Sibirą, likimas nežinomas)

"Pirmo Dešimtmečio" poezijos antologijos redaktorius

LAIŠKAS MANO MOTINAI

Mamyte !
Mylimoji mano mama!
Po dvidešimt ir vienos vasaros
Rašau Tau pirmąjį iš miesto laišką
Ir sveikinu Tave
Nulenkęs savo galvą žemėn.

Nepyk, mano brangi mamyte,
Kad aš jau taip seniai Tavęs neaplankiau:
Ir mano skruostai jau suvytę
Ir miestiška dvasia išlėkt į platų lauką nebenori
Kaip alkanas — jau antras mėnuo bus, / jau.
Ir skolų, tartum nuodėmės, nebegaliu nusikratyt.
O pinigų nebeturiu nė vieno grašio!
Ir kelnės, žinai, tos milinės, amžinai sudrisko...
Pasveikink, mama, mano mielą sesę,
Ir brolį pabučiuok!..
Sakai, kad šelmenis visus varnai išknaisė
Ir trobas baigia griauti vėjai?

Mamyte!
Mylimoji mano mama!
Atsiųsk man kokį vieną grašį miestan.
Žinai, čia baisiai trūksta pinigų.
O jei gali, tai duonos kokį bakaną įdėk
Arba atsiųsk nors porą obuolių...

Iš antologijos "Pirmas Dešimtmetis", 1929.

LEONARDAS ŽITKUS

(G. 1914 m., gyvena New Yorke)

Humoristiką rašęs Runcė Dandierinas, Balys Pavabalys ir kt. slapyvardžiais

PALANGA IR PAŽANGA

Dubysa į Nemuną teka —
Birutė už Goldmano teka.
O kelias į Palangą veda —
Kęstutis Lipkoniją veda.

Netinka žemaičiui Birutė:
Perdaug ji kukli ir gerutė.
Nereikia jai meilės Kęstučio:
Nenori tekėt už prastučio.

Tegu jis Lipkoniją veda,
Tegu ji už nosies jį veda,
O tu, Birutėle gražioji,
Rytoj divorsuotis važiuoji.

LIETUVI, VARTYK LIEŽUVĮ

Taip greit pasikeitė lietuviai!
Visi jie prieš mane!
Visų žargoniški liežuviai.
Tik mano vieno — ne.

Tų anglicizmų tiek priviso —
Dievuliau, net baisu!
Aš jų nejūzinu iš viso:
Aš different esu.

IŠ ŠALIES, KOL NIEKS NELIES

Loja pudlius ir buldogas.
Ir skalikas netylės.
Kas didesnis demagogas,
Pamatai tik iš šalies.

Kaunas vyrai kaip vampyrai,
Užburti sapnų pilies.
Nei tai žirniai, nei pipirai.
Tau tik juokas iš šalies.

Bet... jei kulkos jų šiaudinės
Ir tave bent kiek palies,
Trauksi kuolą iš statinės,
Kirsi kirtį iš šalies!

Algimantas Dikinis

AKTORIAUS ANTANO RŪKO DRAUGYSTĖJE

Mirties metinėms paminėti

Kai gyvenimo verpetuose prarandi draugą, pradeda virpėti prisiminimai. Rodos, seniai dingę metai pamažu grįžta, atskleisdami išgyventus momentus. Praeities šydas prasiskleidžia ir, regis, vėl, tarsi filmas, pralekia vaizdų grandinė, kurioje taip dažnai regiu negrįžtamai išėjusio Antano Rūko veidą.

Antanas Rūkas Frederio vaidmenyje H. Anspacho veikale "Vidurnakčio vaiduokliai"; Vilnius, Vaidilos teatras, 1942-3 m. sezonas.

Sutikau Antaną prieš 24 metus Vilniaus "Vaidilos" teatre. Aš — žalias, tik iš dramos studijų išsprukęs jaunuolis. Rūkas — jau "įsipilietinęs aktorius. Ir nuo pirmųjų pažinties dienų Rūkas mane imponavo savo žiniomis, teatriniu darbštumu ir sąmojum. Visa tai sutviskėdavo jojo kuriamuose vaidmenų charakteriuose. H. Anspacho "Vidurnakčio vaiduokliuose" Rūkas vaidino pasipuošusį zuikio ūsais senbernį. Dar ir šiandien nusišypsau, prisiminęs gerokai nusilinksminusių svečių sceną, kurioje Antanas tik viena snaudulinga replika prajuokindavo visą žiūrovų salę. Arba vėl, Nicodemi "Gatvės vaiko" spektaklyje, prasiskleidus uždangai, žiūrovai plodavo, o Rūkas dar ir burnos nebuvo pravėręs. Dabar jis Gulio Bertini, pabalusiais skruostais ir angliniais ūseliais, tinginystės saldybėje patogiai išsitiesęs fotelyje. O štai matau Antaną — naivų reporterį V. Adomėno komedijoje "Svetimos plunksnos"; prasigėrusį Loflerį Hauptmano "Kolega Kramptonas". Vėl gi sukrečia mane Rūko sukurtas tėvo paveikslas Blaumanio "Indranuose". Ir iš tikrųjų, "Vaidilos" teatro žiūrovų tarpe buvo daug tokių, kurie ateidavo Rūko pažiūrėti. Tačiau labiausiai Antanas didžiavosi savo sukurtuoju Ottavio personažu Alfred de Musset "Mariannos kaprizuose". Charakterinis aktorius Antanas Rūkas vaidina "amantą". Regis, fiziniai duomenys riboti: smulkaus sudėjimo, dusloko balso, o kojos... Juk tada juokaudami Antano kojas pavadinome bambukinėmis. Neveltui dailininkas Gudaitis liepė Antanui apsimauti tris poras triko. Antano visa tai negąsdino. Su įkarščiu ir užsispyrimu jis dirbo, ieškojo, vargo ir ... laimėjo. Jo sukurtuoju Ottavio džiaugėsi debiutuojąs Jurgis Blekaitis, džiaugėmės mes, jojo partneriai; šiltai reagavo žiūrovai, palankiai atsiliepė kritikai. Su "Marianos kaprizais" "Vaidilos" teatras žengė pakopą aukštyn. Tai buvo didelis Blekaičio ir Rūko laimėjimas, stengiantis išplėšti teatrą iš realistinio sriauto ir pasukti nauju, teatrališkai romantiniu keliu.

A. Rūkas "Vaidiloje" paliko ryškų rėžį. Vaidino jis visoje eilėje veikalų. Suminėjau ryškesnius Antano sukurtus vaidmenis, kuriais jis įrodė, kad jo krūtinėje plakė tikro menininko širdis.

Ir tada įvyko didysis lūžis mūsų gyvenimuose. Buvome priversti palikti tėvynę, o su ja ir teatrą. Likimas vėl mane suvedė su Antanu Detmolde, Vokietijoje, kur susibūrę aktoriai išsvajojo dramos teatrą "Aitvarą", aplėkusį beveik visas tremtinių stovyklas su A. Rūko "Bubuliu ir Dunduliu", parašytu jau vokiečių padangėje. Veikale sėkmingai vaidindamas senbernį Girdžių, Rūkas dabar triumfavo ir kaip dramaturgas. Apie 40 spektaklių varganose tremtiniškose sąlygose! Nesibaigiančiose kelionėse daug spalvingų nuotykių, daug malonių akimirkų Antano ir visų kolegų ratelyje. Štai regiu Antaną ruošiantis po spektaklio naktiniam poilsiui: ilgi marškiniai, kad ir bambukinės kojos vos bematyti... Tada pagal Šekspyrą pavadinom savo Antaną Malvolio ir iki vėlyvos nakties neužgęsdavo linksmas mūsų klegesys.

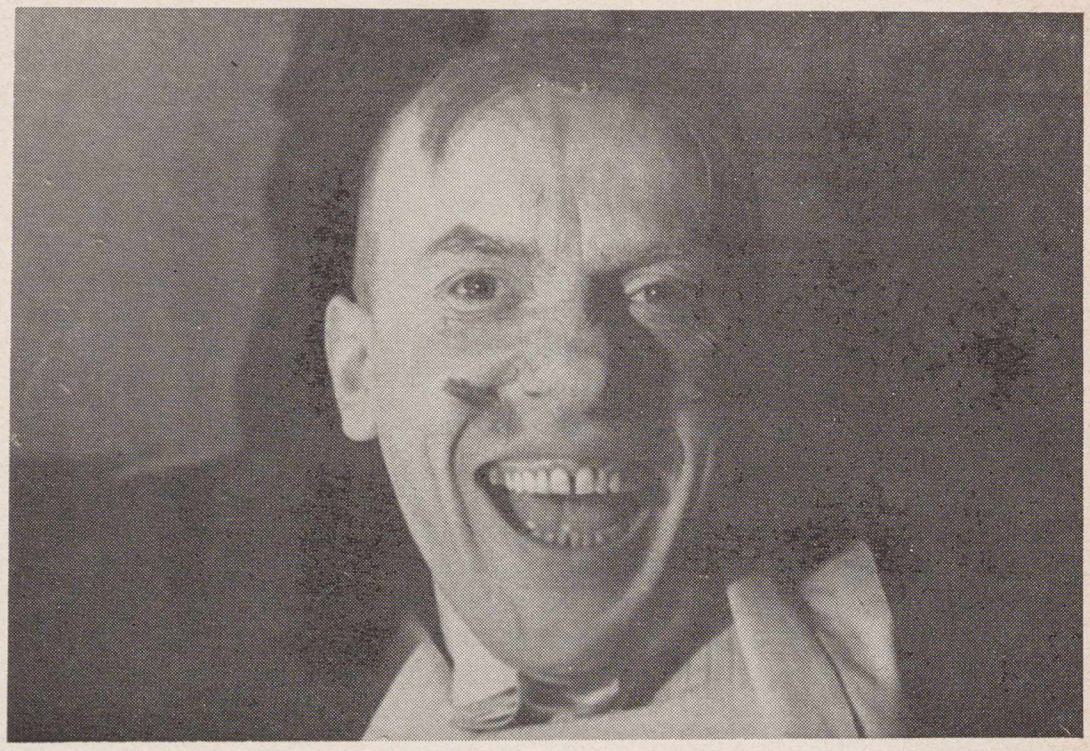

A. Rūkas — tarnas Lioferio veikale "Kolega Kramptonas".
Actor and playwright A. Rūkas in various theatrical productions.

"Aitvaro" šešėlyje Antanas dalyvavo visoje eilėje koncertų. Prisimintinas jo Šarūnas, Jurgio Blekaičio režisūroje. Savo epizode Rūkas parodė jėgos ir dramatiškos tikrovės.

Šalia sceninės veiklos Antanas neapleido ir plunksnos. Bendradarbiavo lietuviškoje spaudoje ir taip pat kūrė. Gal kukliame barako kambarėlyje gimė ne viena idėja ir pirmieji apmatai jo jau Amerikoje užbaigtiems veikalams.

Ir taip tikras Lietuvos sūnus Antanas Rūkas atsiranda ameriketiškoje Čikagoje. Čia jis įsikinkė į fabrikinį darbą, drauge neišsižadėdamas savo didžiosios meilės teatrui ir plunksnai. Tiesa, kasdienybės varginamas, Rūkas lyg ir nutolsta nuo scenos darbo. Aktoriaus kūrybą jis vertina visa rimtimi. Pasigesdamas teatriniam darbui sąlygų, jis ieško būdų joms gerinti, kad tik scenoje skambėtų lietuviškas žodis. Antanas jungiasi į Lietuvių Bendruomenės organizuojamą Čikagos Lietuvių Teatrą, griebiasi režisūros. Pastato Putino "Valdovą" ir savąjį "Bubulį ir Dundulį". "Dainavos" ansambliui surežisuoja "Čičinską", Scenos Darbuotojų Sąjungai P. Vaičiūno "Prisikėlimą", dar vaidiliškomis varsomis sukuria direktoriaus charakterį V. Alanto "Buhalterijos klaidoje", atlieka karaliaus vaidmenį A. Landsbergio "Vėjas gluosniuose", dalyvauja įvairiuose koncertuose.

Būdamas pažangus, kūrybingas ir visada ieškantis naujų kelių kūrėjas, A. Rūkas nuoširdžiai domisi moderniais meniniais prasiveržimais. Jis uolus parodų lankytojas, jautrus visų meninių prošvaisčių sekėjas. Ir savo režisūriniuose bandymuose Antanas nepabūgsta naujos spalvos ar raiškesnės formos. Jis negyveno užsiliūliavęs praeitimi. Vis nerimo, ieškojo, svajojo ir kūrė. Čikagoje parašo jaunimui "Svajonių šalį", "Vieno kiemo gyventojus", vaikams — "Algį Dalgį gaidžiakojį ir pabaisų gaują" (Mokytojų Sąjungos premijuotas).

Kasdieninio darbo varginamas, gal jau ir ligos kamuojamas, Antanas pastaraisiais savo gyvenimo metais laikėsi gana nuošaliai. Tačiau Tačiau mintimis ir širdimi jis buvo su tais, kurie dar naktimis repetuoja, kurie dar teatrinėmis svajonėmis gyvena. Dabar Antanas pasišvenčia plunksnai, savo, kaip jis pats išsireiškęs, paskutinei gulbės giesmei — "Mano tautos istorijai". Joje A. Rūkas su rūkišku paprastumu kalba apie Lietuvą, mažą, varganą, sermėgėtą, bet didinga praeitimi, nemirštančią savo tautiečių kančia ir saulėto rytojaus viltimi. Kurinio pabaigoje jis išlieja visą savo tėvynės tėvynės praradimo ilgesį ir paskutinėse eilutėse skaudžiai ištaria: "Kiek daug erdvės žvaigždynuose ir taip mažai beliko vietos žmogui žemėje."

O, ne, Antanai, savo benamių širdyse mes žadėjome tau dar daug vietos šioje ašarų pakalnėje!

Scena iš A. Rūko vaidinimo "Bubulis ir Dundulis". Iš kairės: Šaltekšnis — A. Dikinis, Dobilas R. Veselauskas (dabar: R. Viesulas), Radasta — D. Josiukaitė, Bubulis — H. Kačinskas, Dundulis — V. Valiukas, Rožė — D. Kubertavičiūtė, Girdžius — A. Rūkas, Agulė — M. Lemežytė, priekyje piršlys Tarulis — B. Kvedaras.

Iškilmingas Čikagos Aukšt. Lituanistikos mokyklos mokslo metų baigimo aktas, išleidžiant XVII-ją abiturienų laidą.

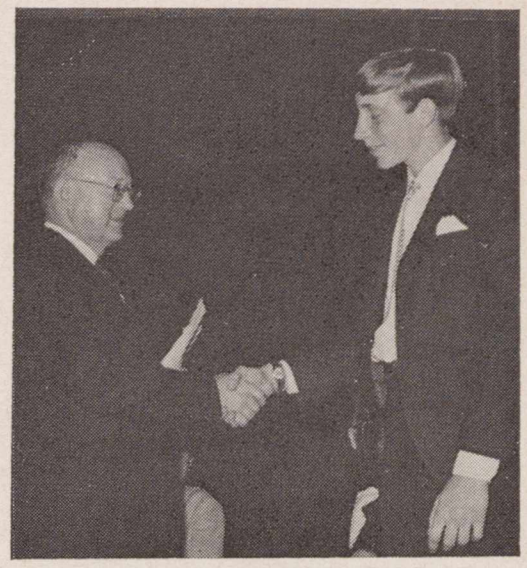

J. Lieponiui,

M. Rudienė, mokyklos mecenatė ir dir. J. Matulionis įteikia atestatus:

L. Grybauskaitei,

ČIKAGOS AUKŠT. LIT. MOKYKLOS XVII-JI LAIDA

Čikagos Aukštesn. Lituanistikos mokykla mokslo metų baigimo šventę surengė gegužės 2 d. Prieš diplomų įteikimo aktą moksleiviai ir mokytojai atidavė pagarbą žuvusiems už Lietuvos laisvę — su vėliavomis nužygiavo prie paminklo, pagiedojo "Marija, Marija" ir padėjo vainiką.

Gimnazijos direktorius J. Masilionis padarė mokslo metų apyskaitą; mokytojai ir garbingi svečiai pasakė po žodį. Atsisveikinat su lietuviška mokykla, bet neatsisveikinat su lietuvių bendruomene — į ją įeinat, — tokia buvo kalbėtojų mintis.

Mokyklos baigimo diplomus gavo šie mokiniai:

D. Augustaitytė, L. Balukaitė, M. Baranauskaitė, V. Beleška, I. Blekytė, E. Bubnys, M. Butvilaitė, R. Čepaitė, D. Čižikaitė, V. Dirgėlaitė, V. Domarkaitė, J. Endrijonaitė, V. Galėnaitė, R. Gierštikaitė, S. Girdžiūnaitė, L. Grybauskaitė, B. Gudaitė, D. Jamdolytė, R. Jurgilaitė, Al. Jurgutis, G. Karaitis, A. Kazlytė, Ž. Karaliūnaitė, M. Kasmunas, A. Krutulis, J. Lazauskas, J. Lieponis, B. Lieponytė, D. Lipskis, E. Lipskis, V. Lauraitytė, G. Mačiulytė, K. Martinkus, K. Martinkutė, T. Martis, V. Merkys, R. Misiulytė, R. Mikalajūnaitė, D. Natrytė, S. Pacytė, E. Pakštaitė, Al. Paliliūnas, A. Pavilčiūtė, M. Petrauskaitė, G. Plačas, R. Plioplytė, K. Pocius, Al. Radzevičiūtė, V. Ramonis, Al. Rušėnaitė, V. Sabaliūnaitė, A. Šaulytė, J. Tautvilaitė, B. Trapikas, S. Vaičekonis, V. Valaitis, L. Valančiūtė, R. Varankaitė.

Viso — mokykloje buvo 173 mokiniai. Dėstė 14 mokytojų: tikybą — kun. A. Kezys, SJ ir kun. J. Vaišnys, SJ, lietuvių kalbą ir literatūrą — D. Eidukienė, J. Masilionis, I. Serapinas, E. Songinienė ir D. Velička; Lietuvos istoriją — V. Liulevičius ir A. Rugytė; Lietuvos geografiją — P. Lampsatienė; grož. skaitymą — Z. Visockienė; dainavimą B. Prapuolenis; taut. šokius— N. Pupienė ir I. Smieliauskienė, talkinamos A. Igaunio ir G. Endrijono (akordeonistų); mokytoja pavaduotoja — Paskočimaitė.

Mokslo metu mokykla išleido vieną laikr. "Tėvynės Atgarsiai" numerį, o metų gale metraštį "Laisvės viltis". (Sv.)

E. Lipskiui,

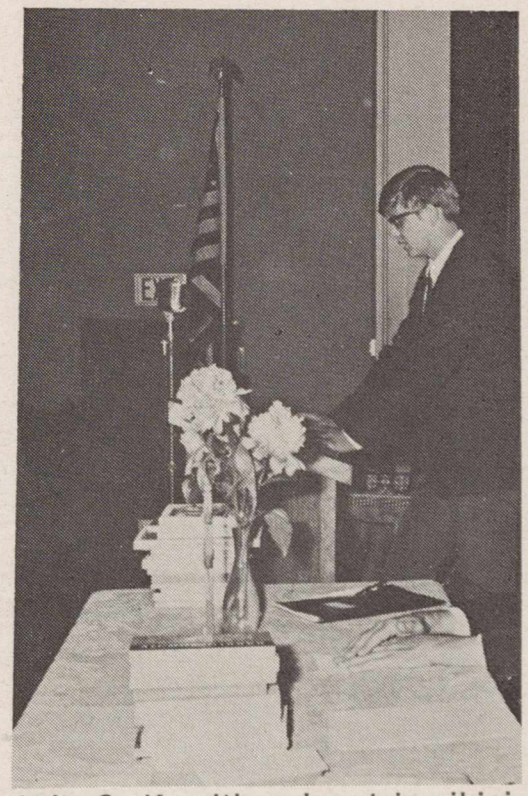

Abit. G. Karaitis sako atsisveikinimo žodį.

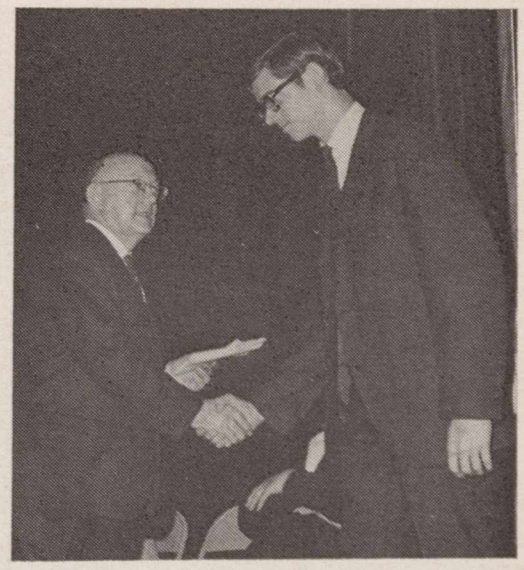

A. Saulytei.

Atstatai ir metraštis "Laisvės viltis" jau abiturientų rankose.

Commencement exercises at Chicago's Lithuanian High School.

CLEVELANDO ŠV. KAZIMIERO LITUANIST. MOKYKLA

Clevelando Šv. Kazimiero Lit. mokykla, kuri dirba gražiose bei moderniose Švč. Mergelės Marijos Nepaliaujamos Pagalbos parapijos mokyklos patalpose, buvo įsteigta 1957 m. Taigi, veikia jau dešimtmetis.

1967/8 mokslo metais mokykloje buvo 116 mokinių. I-me skyriuje buvo 10, II — 10, III — 13, IV — 16, V — 17, VI — 16, VII — 17, VIII — 10 ir IX-me — 7 mokiniai.

Be mokyklos vedėjo A. Tamulionio, pradedant pirmuoju skyrium, dirbo šie mokytojai: M. Kižienė, V. Tamulionienė, V. Matulionis, J. Kazėnas, A. Miškinienė, E. Mackevičienė, J. Minkūnienė ir VIII bei IX skyriuose, dėstydami atskirus dalykus — V. Kavaliūnas ir A. Tamulionis.

Mokykla turi chorą, vadovaujamą J. Kazėno, ir du tautinių šokių ratelius. Mažesniųjų ratelio mokytoja yra R. Matienė, vyresniųjų — J. Kavaliūnaitė, M. Leknickas ir P. Maželis.

Be mokymo klasėse, mokyklai rūpi ir kultūriniai mūsų gyvenimo momentai. Ji jau penkti metai dalyvauja Chicagos Aukštesniosios Lituanistinės Mokyklos leidžiamame metrašty, kasmet rengia Kalėdų eglutę, mini Vasario 16, Motinos Dieną, Šv. Kazimiero šventę ir kt.

Ypač veikli tautinių šokių grupė Šoktinis, šiais mokslo metais šokęs Clevelando Liaudies Meno Festivalyje, spalvotosios televizijos programoj, Kente, Cantone ir daug kur kitur. Šoktinis dalyvauja ir Šokių šventėj Chicagoj. (v.)

Clevelando šv. Kazimiero Lituanistikos mokyklos mokiniai, šį pavasarį baigę 8 skyrius, su skyriaus lietuvių kalbos ir literatūros mok. V. Kavaliūnu. Iš kairės: A. Mikoliūnaitė, R. Balytė, B. Kazėnas, M. Ežerskytė, R. Čyvaitė, A. Gudėnas ir D. Ralytė. (Nuotraukoje nėra V. Čyvo ir N. Mačio). Daliai Kavaliūnaitei, laikiusiai egzamius eksterne, išduotas 12 skyrių baigimo pažymėjimas. Foto J. Garla

Graduates of St. Casimir's Lith. Saturday School with teacher V. Kavaliūnas, in Cleveland, Ohio.

Clevelando šv. Kazimiero Lit. mokyklos tautinių šokių grupė Šoktinis su savo mokytojais J. Kavaliūnaite, M. Leknicku ir akordeonistu Š. Stempužiu. . . Foto J. Garla

Clevelando šv. Kazimiero Lituanistikos mokyklos tautinių šokių grupės Šoktinio blezdingėlės.

St. Casimir's Lith. Sat. School's folk dance ensemble "Šoktinis".

Foto nuotraukos J. Garlos

ŠV. ANTANO GIMNAZIJA KENNEBUNKPORTE

Šv. Antano gimnazijos Kennebunkport, Maine, abiturientai išleistuvių dieną su pranciškonų provinciolu ir svečiais.

Graduates of St. Anthony's H. S. with Very Rev. L. Andriekus, OFM, Provincial Superior of the Lithuanian Franciscan Fathers, Rev. A. Simanavičius, OFM, principal, and guests in Kennebunkport, Maine.

Sėdi iš kairės: T. L. Andriekus, OFM, pranciškonų provinciolas ir gimnazijos rektorius, vysk. V. Brizgys, įteikęs diplomus, prel. K. Vasys, žymus g-jos mecenatas, T. Aug. Simanavičius, OFM, gimn. direktorius

Abiturientai, stovi (iš k.) I eil.: Jonas Elijošius (iš Toronto), studijuos filosofiją St. Francis kolegijoj Biddeforde, Me.; Eduardas Antonis (Allentown, Pa.), stud. filosofiją St. Francis kol. Biddenforde; Aleksans Kankus (Chicago, Ill.), studijuos istoriją St. Francis kol.; Petras Striupaitis (Chicago, Ill.), stud. teisę Northern Ill. un-te; Algis Kvieys (Detroit, Mich.), stud. mediciną Michigano un-te Ann Arbor; Antanas Dargis (Kearny, N. J.), stud. inžineriją Stevens Technikos Institute N. J., jis kaip labai gabus mokinys ten gavo $4400 stipendiją; Juozas Gudinskas (Hamilton, Ont.) stud. odontologiją Wisconsino univ., gavo $2000 stipendiją; Petras Paliulis (Cicero, Ill.), stud. istoriją Charles City kol., Iowa; Jonas Yatkauskas (New York), stud. matematiką N. Y. miesto un.; Rimantas Paliulis (Waterbury, Conn.), stud. filosofiją St. Francis kol. Biddeford, Me.; Paulius Bičiūnas (Chicago, Ill.), stud. mediciną Illinois univ.;— II eilėj: Romas žemaitis (Worcester, Mass.) stud. biologiją Worcesterio valst. kol.; Donatas Aleksandravičius (Richmond Hill, N. Y.) stud. mediciną Long Island univ.; Petras Bičiūnas (Chicago, Ill.), stud. matematiką Illinois Technikos Institute, jis už gabumus gavo $4400 stip.; Jonas Kundrotas (Detroit, Mich.), stud. matematiką Šv. Juozapo kol. Chicagoj; Petras Bražionis (Chicago) stud. inžineriją Illinois Techn. Ins.; Vytautas Mickevičius (Toronto), stud. istoriją Šv. Juozapo kol. Indianoj; Albertas Yatkauskas (New York), stud. matematiką N. Y. m. univ.; Andrius Vilutis (Chicago), stud. Texas univ. dail. menus; Vytautas Vasiliauskas (Rochester, N. Y.), stud. inžineriją Rochesterio Technikos Inst.; Algis Saulėnas (Providence, R. I.), stud. ekonomiją Provid. valst. kol. (Nuotraukoj nematyti Kęstučio Milerio, iš Edinboro, Pa., kuris stud. inžineriją Gannon kol. Erie, Pa.).

Abiturientų išleistuvių iškilmės buvo birž. 9 d. Svečių suvažiavo apie 400. Mokiniams ir jų tėvams sveikinimo laišką atsiuntė JAV-bių prez. L. B. Johnson.

Nauji mokslo metai prasidės rugsėjo pradžioj. Registracija vyksta visą vasarą. Rašyti: St. Anthony High School, Kennebunkport, Me. 04046.

Diane Venckutė, šių metų Chicagos Lit. Moterų Klubo stipendiatė.

Diane lanko Illinois State untą, Normal, Ill., kur siekia mokytojos profesijos. Baigus Nativity BVM pradžios mokyklą ir Marijos gimn., visą laisvalaikį ir atostogas praleidžia dirbdama Šv. Kryžiaus ligoninėj.

Diane Venckutė, this year's recipient of Chicago's Lithuanian Women's Club scholarship.

Birželio 22 d. Chicagoje, South Shore Country klube, Chicagos Lietuvių Moterų Klubas savo Gintaro baliuje pristatė gausiai publikai šias lietuvaites:

Iš kairės — **Laima Nainytė, SandraKobey, Joan Kincinaitė, Vitalija, Ruibytė, Irena Miecevičiūtė-Mitchell, Joann Poškaitė, Cheryl Cernak ir Sylvia Kudirkaitė.**

Malonu buvo matyti, kaip prasmingai ir iškilmingai jos panaudojo savo iškilmėse lietuviškus papročius, dainas ir šokius (d. b.)

Debutantes at the annual Amber Ball sponsored by Chicago's Lithuanian Women's Club.

Mokytoja Marija Peteraitienė savo pedagoginio darbo jubiliejinėj šventėj.

M. P. mokytojavo Lietuvoje — Kaune, Vokietijoje — Miunchene ir dabar Amerikoje — Chicagoje moko Marquette Parko Lituanistinėje mokykloje ir yra Roselando Lituanistinės mokyklos vedėja.

M. Peteraitienė, principal of Lith. Saturday School in Roseland, Ill.

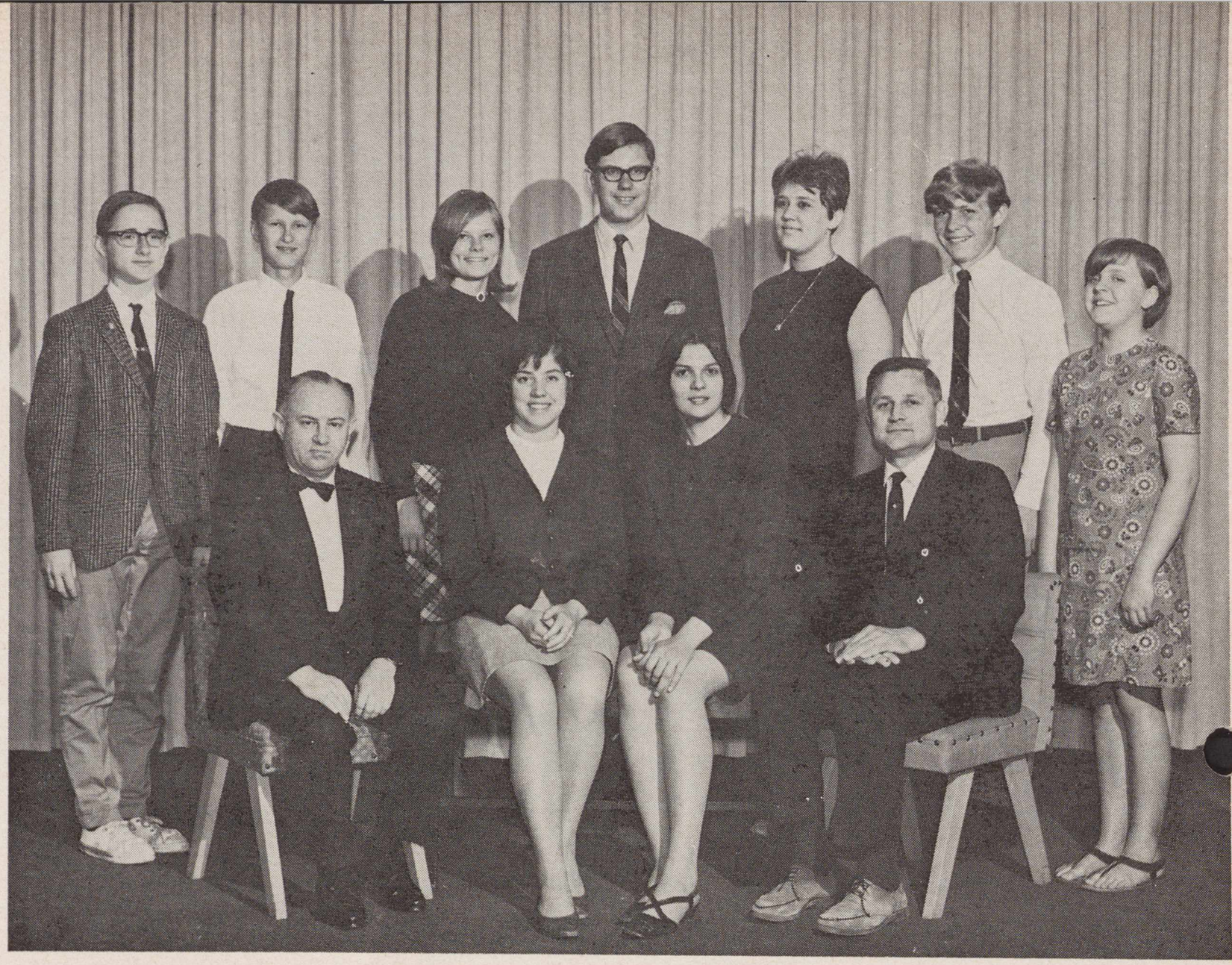

BALTIMORĖS KARALIAUS MINDAUGO LITUANIST. MOKYKLA

Baltimorės lit. mokyklos abiturientai ir mokytojai.

Graduates of King Mindaugas Lithuanian Saturday School with members of the faculty and chairman of the Parents' Committee, in Baltimore, Md.

..I eilėj: Aleks. Radžius, mokyklos vedėjas, Birutė Dulytė, Aldona Drazdytė — mokytojos, dr. Rimantas Glemža, tėvų kom. pirm.
..II eilėj — abiturientai: Nerimantas Radžius, Linas Surdokas, Julija Kudirkaitė, Romas Laskauskas, Milda Bačianskaitė, Antanas Uleckas, Jūra Dulytė.

Nuotraukoje nėra dviejų mokytojų: Danutės Drazdytės ir Nijolės Dulytės. Visos 4 mokytojos yra baigusios tą pačiaą lit. mokyklą.

Šiais metais mokyklą baigė 7 mokiniai. Mokslo metų baigimo aktas įvyko Washingtone, Lietuvos Pasiuntinybėje drauge su vietos Kristijono Donelaičio mokykla.

Atestatus įteikė ir abiturientus pasveikino Lietuvos atstovas Juozas Kajeckas, kiekvienam įteikdamas po lietuvišką vėliavėlę. Po to Lietuvos Nepriklausomybės 50 metų sukakties proga Pasiuntinybės kieme buvo pasodintas ąžuolaitis. Mokiniai, mokytojai ir svečiai ponų Kajeckų buvo gražiai pavaišinti, gi p. p. Zubkų sodyboje įvyko gegužinė su mokinių programėle.

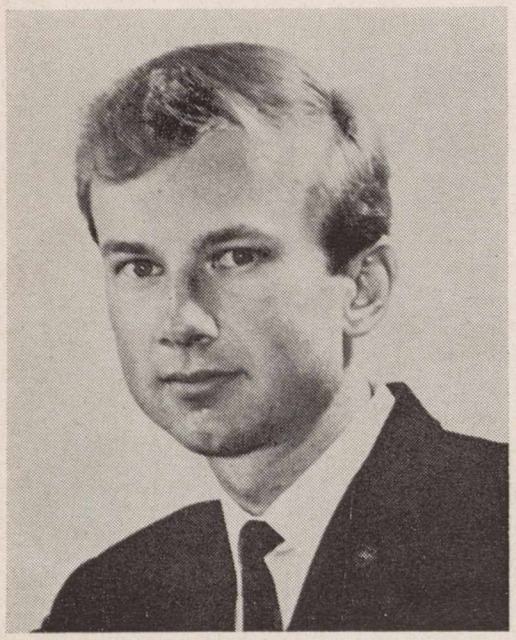

Antanas Stepanas (Adelaid, Australija) bal. 24 viet. un-te gavo Bachelor of Medicine and Bachelor of Surgery laipsnį. Baig. egz. išleikė su kreditais ir laimėjo Charles Gosse medalį. (Anksčiau yra įsigijęs Honors Degree of Bachelor of Medical Science.).

Visą laiką rimtai studijuodamas, jis rado laiko dalyvauti lietuviškoje veikloje: Skautų s-goj (buvo pirmininkas, kasininkas), ateitininkuose, jaunimo stovyklos organizatorius, vadovas, sporto klube tenisininkas, tautiniuose šokiuose. Adelaidiškiams žinomas kaip paskaitininkas ir literatūros vakarų dalyvis. 1966 m. buvo Adelaidės astovas PL jaunimo kongrese. Dabar dirba Queen Elizabeth ligoninėj. Jis yra veiklių visuomenininkų Agotos ir Juozo Stepanų sūnus.

A. Stepanas received a Bachelor of Medicine and Bachelor of Surgery degree at the University of Adelaide, Australia.

Ką aš norėčiau pamatyti nuvažiavęs į Lietuvą

Labai daug esu skaitęs ir girdėjęs iš savo tėvelių ir mokytojų apie Lietuvą ir jos grožį. Tikiu, ateis laikas, kada Lietuva bus laisva nuo pavergėjų ir aš ją galėsiu aplankyti. 6Pirmiausia norėčiau aplankyti Lietuvos sostinę Vilnių, kuris stovi labai gražioje vietoje, ant Neries krantų, o aplinkui jį saugo statūs, pušelėmis apaugę, Panerių kalnai. Norėčiau pamatyti Gedimino kalną, kur garsusis kunigaikštis Gediminas sapnavęs baisiai staugiantį geležinį vilką. Aplankyčiau Vilniaus katedrą, kur ilsisi šv. Kazimiero palaikai. Nusileisčiau į katedros požemį, kur yra palaidotas garsus Lietuvos kunigaikštis Vytautas Didysis, kuris tą tą katedrą pastatydino. Pasukčiau į Aušros Vartus; ši koplyčia stovi aukštai ant vartų, o gatvėje susirinkę žmonės meldžiasi.

Norėčiau pamatyti Kauno miestą, kuris yra ant Nemuno kranto. Aplankyčiau Vytauto Didžiojo muziejų, kur yra įvairūs senovės daiktai. Apžiūrėčiau muziejaus sodelį ir paminklą žuvusiems už Lietuvos laisvę kariams. Taip pat norėčiau pamatyti ten stovinčius S. Daukanto, J. Basanavičiaus, Maironio ir V. Kudirkos paminklus. Norėčiau dalyvauti vėliavos pakėlime ir matyti iškilmingą vėliavos nuleidimą, kada uždegama prie paminklo ugnis, o orkestras sugroja maldą ir Lietuvos himną karo invalidų sargyboje. Aplankyčiau gražiausiąjį ir didžiausiąjį Lietuvos teatrą, prie kurio yra du paminklai: rašytojui dr. V. Kudirkai ir muzikui Č. Sasnauskui. Norėčiau pamatyti Kauno katedrą ir vyskupų rūmus, kur kadaise gyveno Lietuvos rašytojas vysk. Motiejus Valančius.

Norėčiau pasimaudyti Baltijos jūroje Palangoje ir įlipti į Birutės kalnelio viršūnę, kur stovi raudonų plytų mūro koplytėlė.

Labai norėčiau pamatyti tėvelio gimtinę — Telšius, kurie vadinami žemaičių sostine. Žinoma, aplankyčiau ir mamytės gimtinę Panev[illegible] Pasimaudyčiau Nevėžio upėje... Taip visur pabuvočiau, bet dar liktų daug vietų nepamatytų. Lietuvos miškai, pilys, kaip pasakų šalis... Gi upės, ežerai, kalnai ir kloniai, pievos, pilnos gėlių, žaliom pradalgėm pakvipusios, sodai, laukai ir visi mieli lietuviai žmonės, mano broliai ir seserys. Tiek daug žinau apie tą mielą mano tėvelių šalį ir didžiuojuos, kad esu lietuvis. Šiuo metu Lietuva yra rusų, komunistų pavergta. Jie mindžioja mūsų žemę, žudo jos žmones ir naikina tai, kas kiekvienam lietuviui yra šventa ir brangu. Tikiu, kad dar ateis laikas ir Lietuva bus laisva.

Paulius Laniauskas,
Cicero liet. klasės VII sk. mok.

Šis rašinėlis yra paimtas iš "Draugo" vaikų skyriaus "Tėvynės žvaigždutė", š. m. gegužės 29 d.

CLEVELANDO VYSK. VALANČIAUS LIT. MOKYKLA

Vysk. M. Valančiaus Lituanistinėje mokykloje 1967/8 mokslo metais veikė 11 skyrių, kuriuos lankė 97 moksleiviai. Mikykloje dirbo 11 nuolatinių mokytojų ir 12 paskaitininkų, kurie pravedė tautinio auklėjimo pamokas.

Per 10 metų muz. Ona Mikulskienė veda kankliavimo pamokas, Muz. Alfonsas Mikulskis vadovauja "Aukuro" ansambliui, kuris šiais metais atšventė savo darbo penkmetį. Kanklių orkestras ir "Aukuro" ansamblis išleido po atskirą muzikos plokštelę. Mokyklos tėvų komitetas globoja tautinių šokių grupę "Grandinėlę, kuriai vadovauja Liudas Sagys.

Mokyklos vedėjas yra Pr. Joga.

Moksleiviai aktyviai reiškiasi lietuviškose organizacijose. Mokslo metų eigoje surengta Kalėdų eglutės vaidinimas, Vasario 16-sios minėjimas su Šv. Kazimiero mokykla, mokslo metų užbaigimo koncertas — literatūros vakaras.

Mokykla naudojasi Lietuvių Šv. Jurgio mokyklos patalpomis. Parapijai vadovauja klebonas Balys Ivanauskas. Mokyklos finansinė našta krinta ant tėvų komiteto pečių.

Clevelando Vys. M. Valančiaus "Aukuro" ansamblis su savo vadovais muz. Ona ir Alfonsu Mikulskiais. Prie mikrofono mokyklos vedėjas Pranas Joga.

Ansamblis neseniai įdainavo ir įgrojo plokštelę — vienoje pusėje liaudies ir mūsų kompozitorių dainos, kitoje — A. Mikulskio muzikinis kūrinys chorui "Saulės ratas".

"Aukuras" ensemble of Bishop M. Valančius Lith. Sat. School in Cleveland, Ohio.

Vysk. M. Valančiaus Lit. mokyklos mokytojai 1967/8 m. mokslo metais. Iš kairės (sėdi): O.Žilinskienė, muz. A. Mikulskis, J. Orentienė, Prans Joga, vedėjas, O. Mikulskienė; stovi: H. Bankaitis, D. Orentaitė K. Gaižutis (paskaitininkas), R. Premeneckienė, L. Sagys, T. Neimanaitė (Nuotraukoje nėra St. Barzduko irIngridos Bublienės).

Faculty members of Bishop M. Valančius Lith. Sat. School.

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90 DIENŲ ANT VISŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GALITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA... TAI NEDELSDAMI PASIŲSKITE ČEKĮ DABAR.

4¾% DIVIDENDAI PASIUNČIAMI KAS ¼ METŲ UŽ INVESTMENTUS

5% ant bonų sąskaitų

TAUPYMO SĄSKAITOS IKI $15,000 APDRAUSTOS F.S.L.I. ĮSTAIGOSE.

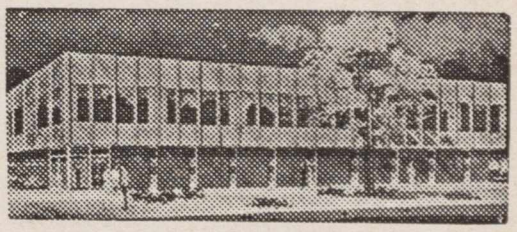

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUSKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 Ir 242-4395

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI

LIETUVIŲ DIENOS

Birželis 1968

— **Dail. Jonas Rimša,** vieną savo aliejinį paveikslą padovanojo LD leidyklai, norėdamas paremti lietuvių spaudą. Šį paveikslą ($500 vertės) LD administracija atiduoda savo rėmėjams burtų keliu. Dailininkui Jonui Rimšai LD leidykla širdingai dėkoja ir linki kūrybinės sėkmės.

Taip pat LD leidykla yra dėkinga P. Keršiui, turinčiam radijo, TV ir fonografų parduotuvą, padovanojusiam LD loterijai automobily naudojama TV aparatą.

— **Aldona Eretaitė,** Kielio (Vokietijoje) teatro aktorė, pravedusi taut. šokių programą Chicagoje, pasinaudodama proga, paekskursavo po Ameriką. Grįždama iš San Francisco, keliom dienom buvo sustojusi Los Angeles mieste, kur susipažino su kino studijų darbu, lankė vietos teatrus, susitiko su lietuvių teatralų grupe. Liepos 15 d. lankėsi LD leidykloje ir redakcijoje.

1956 m. spalio mėnesyje LD žurnalas išspausdino reportažą apie A. Eretaitės teatrinį darbą ir viršelį papuošė vieno jos sukurto vaidmens foto nuotrauka.

Aldona Eretaitė puikiai kalba lietuviškai ir turi parengusi visą lietuvių poezijos programą nuo Donelaičio iki Brazdžionio. Vieną rečitalį ji davė Chicagoje.

— **Alės Rūtos** scenos veikalėlį "Nunešk, upeli, žąsų vargus" suvaidino Bostono jaunieji ateitininkai; režisavo mokyt. Janina Ambraziejienė. Pelnas skirtas vaikų leikraštėliui "Eglutei".

— Fordhamo universitete šių metų vasarą vyksta 8 savaičių **lituanistikos kursai.** (Nuo birželio 24 d. iki rugp. vidurio). Studentai už kursą gauna 6 kreditus, juos galima perkelti ir į kitus universitetus.

Adresas: Lithuanian Program, Fordham University, Box AA, Bronx, N. Y. 10458.

— Šių metų vasarą (liepos 7 d.) vyko III Lietuvių tautinių šokių šventė; metų pradžioje suėjo 100 nuo rašytojo Vydūno Vilhelmo Storostos) gimimo; tiems įvykiams atžymėti išleista filateliniai vokai. Jie gaunami adresu: Ant. Beleška, 6921 So. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636. Voko kaina — 15 ct. ir pašto išlaidos)

— Gegužės 12 d. **Kanados lietuvių bendruomenė** išsirinko savo naują tarybą iš 30 asmenų; jie pagal gautą balsų skaičių yra šie: dr. J. Yčas, kun. P. Ažubalis, D. Skrinskaitė, G. Rinkūnaitė, A Rinkūnas, Stp. Kairys, G. Balčiūnas, J. Simanavičius, J. Kardelis, P. Lukoševičius, G. Breichmanas, S. Čepas, E. Čuplinskas, A. Viskontas, Aug. Kuolas, M. Ramūnienė, O. Indrelienė, K. Baronas, L. Skripkutė, P. Rudinskas, A. Jurkus, kun. P. Baltakis, OFM, kun. B. Mikalauskas, OFM, V Garneliene, kun. A. Sabas, P. Lelis, P. Januška, L. Tamašauskas ir S. Barčauskas.

Torontas turės 17 atstovų, Montrealis — 4, Hamiltonas — 3, Ottawa — 2 ir St. Catharines, Tillsonburg, Sudbury ir Windsor—po 1.

— Illinois valst. pirminiuose pavasario rinkimuose laimėjo du lietuviai: **Valdas Adamkus** į sanitarinio distrikto patikėtinius ir **Pranas Savickas** į Illinois valst. legisletūrą.

— **Studijų ir poilsio savaitė** Dainavoje šiemet vyksta nuo liepos 28 d. iki rugp. 4 d. Bus nagrinėjamos temos: Komunizmas 50 metų eigoje; Socialinės sistemos laiko tekmėje. Be to, bus meno vakaras, kurio programą atliks Dana Stankaitytė ir Aloyzas Baronas.

Į stovyklą kviečiami visi. Registracijos ir informacijos reikalais kreiptis pas J. Mikonį, 24526 Chardon Rd., Richmond Hts., Ohio 44143. Tel. (216) 531-2190.

— **Pranys Alšėnas,** LD ir kitos lietuvių bei anglų spaudos bendr[illegible] darbis, keletos knygų autorius, g[illegible]venąs Toronte, Kanadoje, išlaikęs prie Ontario Civil Service Commission nustatytus egzaminus ir atlikęs praktiką, nuo š. m. liepos 1 d. pradėjo dirbti Parlamento Rūmuose kaip vienos įstaigos vadovas.

— Puiki monografija PAULIUS AUGIUS, parengta A. Kurausko ir V. Sauliaus, išleista dailininko žmonos D. Augienės, dar galima gauti pas leidėją: 6508 So. Talman Ave., Chicago, Ill. 60629. Kaina $17.

Šis leidinys taip pat galima gauti LD žurnalo redakcijoje.

Šio puikaus reprezentacinio veikalo labai laukia lietuviai dailininkai ir meno mylėtojai Lietuvoje; kai kas yra siuntęs — nuėjo. Tai viena gražiausių dovanų pasiųsti į Lietuvą.

Bon Air Motelis

1727 No. Western Ave.
Hollywood, Calif. 90027

Telef. HO 4-4154

Savininkai:
Ignas ir Viktorija Gurčinai

Vėsinami kambariai; kiekv. kambary nemokamai TV ir telefonas; yra kambarių su virtuvėmis; kieme šildomas maudymosi baseinas. Patogus susisiekimas autobusais ir automobiliais.

Visi Los Angeles ir apylinkių LD žurnalo skaitytojai ir bičiuliai

Kviečiami atsilankyti į metinį "Lietuvių Dienų" žurnalo

PIKNIKĄ – SUSITIKIMĄ GAMTOJE,

kuris jau kelintus metus iš eilės įvyksta labai gražioje ir patogioje vietoje:

McCambridge Park, 1515 N. Glenoaks Blvd., Burbank.

(Parko vieta ir išsukimai iš Golden State Frwy. parodyti planelyje)

Didelė aikštė, apaugusi gražia žole, platu, erdvu, daug vietos privatiems susibūrimams; pikniko centre pakankamai stalų, suolų ir medžių pavėsio.

Šiais metais piknikas įvyksta rugpiūčio 25 d., sekmadienį, 1 val. p. p.

Pikniko metu bus duodami lietuviški kelių patiekalų pietūs; svečiai taip pat galės vaišintis pakankamu kiekiu vėsinančių ir gaivinančių gėrimų.

Į pikniką — susitikimą gamtoje galite atvykti su šeimomis, nes čia yra daug sporto ir žaidimų įrengimų: 1. Teniso aikštė; 2. Tinklinio aikštė; 3. Pasagos (horseshoe) metimo aikštė; 4. Stalo tenisas; 5. Krepšinio aikštė; 6. Vaikams žaidimų įrengimai; 7. Šaudymo į taikinį salė; 8. Gimnastikos prietaisai; 9. Maudymosi baseinas; 10 Šokiams salė; ir daug kitų.

Pikniko metu įvyks dovanų paskirstymas LD žurnalo rėmėjams, įsigijusiems laimėjimų bilietėlių. Jų bus galima įsigyti ir ten pat vietoje.

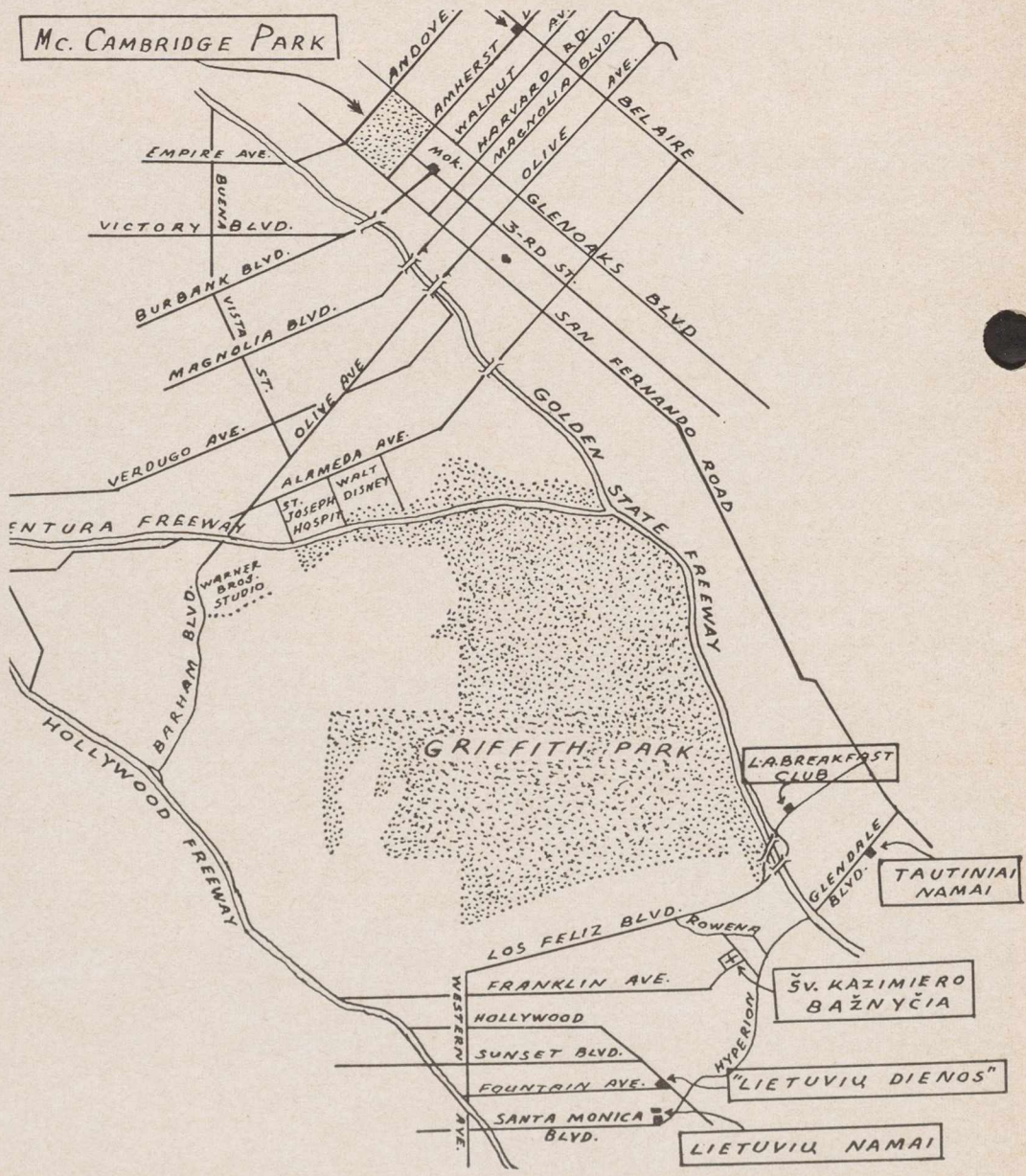

After the premiere performance of the Lithuanian opera GRAŽINA in New York, N. Y.

Po "Gražinos" operos spektaklio New Yorke. I eil. iš deš.: sol. Jonas Vaznelis, dir. A Kučiūnas, sol Dana Stankaitytė, sol A. Brazis, —?—, sol. St. Baras; II eilėj: "Lietuvio žiburio" radijo bendradarbiai ir vedėjai — val. narys V. Daugirdas, angl. dalies ved. A. Mažeika, simf. orkestro organizatorius V. Strolia, Mr Y., R. Kazys, liet. dalies vedėjas, ir sol. J. Saurimas.

The War Against

Religion in Occup. Lithuania

The following are some excerpts from the pamphlet **Religious Conditions in Lithuania Under Soviet Russian Occupation** written by the Most Reverend Vincentas Brizgys, Exiled Auxiliary Bishop of Kaunas, Lithuania.

"The purpose of the following pages is to call the attention of all men who love liberty and justice to the sad religious conditions which prevail in Lithuania," states Bishop Brizgys in the preface of the pamphlet. The publication presents a brief historical survey of the Catholic Church in Lithuania with particular emphasis on the religious persecution endured by members of the Catholic faith under Soviet Russian occupation. — Ed.

STALIN'S ERA — 1944 - 1954. — This decade must be considered the most horrifying in the entire 1,000 year history of Lithuania. Had the same policies continued in effect for a longer time, not only would religion have been wiped out but the nation itself would have been annihilated. During this time about 300,000 Lithuanians were either killed or exiled to Russia. Those who remained in Lithuania lived in constant, daily terror. Anyone whom the Communists considered influential was deported or slain. Some families were deported together; others were not. Fathers were sent to one concentration camp, mothers to another, and the children were separated from both their parents. Years later, after Stalin's death, some of the children returned to Lithuania while their parents still remained in Siberia.

During 1945 and 1946 nearly every priest in Lithuania was required to present himself for interrogation at one of the 480 "centers of terror" set up throughout the land. At these centers the Soviets demanded that each priest sign a "loyalty" oath — a promise to spy on his own people and to make reports to the police. He was also required to help organize "The Living Church," which was to be independent of Rome and loyal to the occupational government of Soviet Russia. As a result of these terror tactics, the Biship of Telšiai, Vincentas Borisevičius, was shot to death, and 100 priests were imprisoned and another 180 were deported, practically all of them to concentration camps in Siberia. In this latter group were three bishops...

The occupational government of Soviet Russia sought to control the Catholic Church by forbidding the appointment of new bishops to the dioceses that had lost their bishops by death or deportation. To take charge of religious affairs in Lithuania the government appointed a "delegate" — an ordinary Lithuanian Communist who had served in the NKVD (the secret police) for several years. He appointed others as assistants in the local districts. To this "delegate" full administrative powers, properly belonging to the bishops alone, were granted. Yet, neither he nor his aides received any real jurisdiction since they merely carried out the orders and directives coming from Moscow.

Continued on next page

LIETUVIŲ DIENOS
LITHUANIAN DAYS
JUNE 1968

THE WAR AGAINST RELIGION

Continued from page 15

THE SECOND PERIOD—FROM 1954 TO VATICAN II — After Stalin's death the reign of terror diminished. Some of those who had been imprisoned or deported to Siberia returned — 130 priests and 35,000 lay people. A considerable number of them were invalids.

Though about 130,000 perished in concentration camps, some 145,00 Lithuanians are still alive in Siberia. These belong to two categories: those who labor in prisons or concentration camps, and those who live in what is termed "free exile". The former group cannot get any help whatsoever, while the latter group, though confined to restricted areas, is permitted to receive aid from Lithuania only, and packages sent in from other places are returned. Unfortunately, very little assistance comes from Lithuania, and no international charitable organization, such as the Red Cross, assists those exiled in Siberia.

— — — — — —

At the beginning of his regime, Nikita Khrushchev remarked in one of his speeches that he was repudiating the old methods in the war against religion. He said that only ideological warfare would continue, but that there would be respect for believers. This promise was made to pacify the religious faithful until Khrushchev and his friends secured and strengthened their own positions. His words proved to be sheer hypocrisy.

Let us consider what this "new" method and "respect for the faithful" meant in reality, and we can speak of it in the present tense because the present policy is the same.

THE ATTITUDE OF THE GOVERNMENT TOWARD BELIEVERS. — Besides the "delegate" for religious affairs, there is in Lithuania a government - financed Supreme Council for Atheism. Its purpose is to recruit anti-religion agents, determine policies, select tactics, and finance anti-religious activities. Enrolled in this work are "teachers" from every class of society, and every level of instruction from kindergarten teachers up to, and including, university professors. Government employees, doctors and hospital personnel, students, and some workers are likewise enlisted — the total reaching 21,000 in all. Professors and scientists are required to use learning and science to combat religion; doctors and hospital personnel are supposed to explain how harmful religion is to health (Cf. "Komunis-

Continued on page 17

IN THE ALTAR SHADOWS

Excerpt from a novel

by **Vincas Mykolaitis-Putinas**

Translated from the Lithuanian

by Milton Stark

/ Concluded from the May issue

When Lucy gave her hand to cleric Vasaris, he felt her strong clasp; from beneath her little black hat he saw a brief but bold twinkle in her eye.

After this visit it seemed to Vasaris that Petryla was avoiding him. So one day he pointedly invited him for a walk.

"Well, I wonder how our guests fared on the way back and what impression the seminary made on the pastor's niece?" Vasaris showed his concern when the proper moment presented itself.

Petryla cracked an ambiguous smile: "So much for the seminary, but you made the finest, without a doubt. Such an innocent little lamb, but look what winning ways he has with the girls!"

"Nothing could be farther from the truth!" Vasaris defended himself. "You are with your own, from the same parish, after all. As for me, a stranger, she felt obligated out of politeness to entertain me."

"We are acquainted with this sort of politeness! But you know what, Liudas, I would still advise you to be wary of her. If you knew as much about her as I know..." he left the sentence meaningfully unfinished.

"What can you know?"

"She's a naughty wench, and that's that!" Petryla flung back crossly.

Anger filled Vasaris' breast at his friend's falseness, but he checked himself.

"Well, friend, in this case you have exaggerated."

"You may go on thinking she's an angel. It's a matter of absolute indifference to me."

"Have it your own way!" Vasaris dismissed him. "What business is it of mine? She's your parishioner, not mine."

He understood the reason for Petryla's anger and correctly surmised that he could best avoid any further quarrel or hostility with his friend by being unconcerned.

In truth, several days later Petryla stopped pouting and their relations were restored.

As for Vasaris, each time he donned Lucy's gift of mittens, his eyes brightened and life was good.

However, after the visit, when he began seeing his Unknown again in church, the incomprehensible feeling took hold of him as before, and as often as he chanced to see her. It was like some abyss yawning open before him and sucking him in bodily. With each time the feeling of quiet melancholy engulfing his heart was more acute. The serenity of mood which he had brought back with him after seeing her the first time never repeated itself again. And he never now had the great desire to behold her as he passed in procession. It was as if some secret vow forbade him to raise his eyes at this time.

On the weekdays he sometimes remembered Lucy again, and a bright smile would steal across his face.

He did not know that all of his mystic longing was pent up in the Unknown — something that no woman on earth could satisfy. As for Lucy, to him she signified the joy and happiness of life, as much as his heart was still sensitive to these things within the dismal stone walls of the seminary.

XII.

From Christmas to Shrovetide the time at the seminary used to pass with extraordinary swiftness. Carnivaltime, days of revelry and merry-making and all manner of grotesqueries, even had a response in the stern life of the seminary. The greatest delight at this time were the cherry fritters, on which the seminarians feasted on Thursdays after their long walks. Money for the fritters was sent by their fellow priests, graduates of the preceding year. The past formarijus undertook the responsibility of supplying the second class. The smallest share, of course, went to the freshmen.

During this period the clerics ordinarily put on at least one evening's entertainment, with plays of sorts, declamations and a musical program. The Lithuanians and Poles competed fiercely to outdo each other on that evening. The Lithuanian part of the program was comprised of the members of the Enlightenment group. By that year Vasaris was already taking part in discussions setting forth the program and selecting suitable "artists". That year a daring but unfortunate idea occurred to Varnėnas, which was to himself recite the Maironis poem Voice of Pain. Lithuanian-Polish relations at the time were particularly strained because of brawls in the mixed parishes. Hot disputes broke out among the senior clerics on national issues; the authority of the seminary heads had been undermined because of their obvious bias and certain rumors about their not very principled works without seminary walls. The whole thing electrified and stirred the members of Enlightenment.

"We must make them understand," Varnėnas pointed out, "that we feel and see what's happening around us, that we are mindful of it and suffer on occount of it."

MIDNIGHT / By Putinas

(Vidurnaktis)

There is but one and only hour —
The midnight gay,
When to the distant stars above
You stop and pray.

Forever glowing silent skies
Such joy impart,
It seems that all the stars descend
Into your heart.

Entire existence blends 'to one —
The azure blue,
Which like a calmly rolling sea
Submerges you.

There is no sky, there is no prayer,
There is no sin;
Whatever word your heart may say —
Heaven will win.

Translated *by N.* Rastenis

1. The German passenger ship Tannenberg of the Ostseedienst lines. The arrival of these ships to Klaipėda always caused Nazi instigated disturbances. — Vokiečių Baltijos jūros keleivinis laivas "Tannenberg". Tokių laivų atvykimą Klaipėdos naciai išnaudodavo neramumams kelti.

2. German Reichsfuehrer Adolf Hitler, who occupied the Territory of Klaipėda, personally arrived to Klaipėda on March 24, 1939 to proclaim "liberation" of the Klaipėda Territory. — A. Hitleris, okupavęs Klaipėdos kraštą ir 1939 m. kovo 24 asmeniškai atvykęs paskelbti krašto "išlaisvinimo"

3 On March 23, 1939, Klaipėda's Nazis confiscated Lithuanian XX anniversary stamps and overprinted them with moose horns and the slogan "Memelland is frei!" (Memelland is free!) One of a series of 4 is shown above. — Užėmę Klaipėdą naciai konfiskavo pašte buv. p. ž. Lietuvos XX-čio sukakčiai paminėti ir juos perspausdino elnio ragais ir šūkiu "Memelland is frei!" (Klaipėdos kraštas yra laisvas!). Vieną tokį p. ž. čia matome.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By A. Bernotas

Part CVII

As it was mentioned in previous chapters, after all Nazi leaders of the Klaipėda Territory were brought to trial and punished, their activities diminished for a while but soon they flared up again. The Nazis of the territory, encouraged by radio Koenigsberg, Nazi press, secret agents, and by some youths who had received training in the Reich, were again creating disturbances. Occasionally swastika flags were displayed or the Nazi anthem "Die Fahne hoch" was sung. The Lithuanian commandant of Klaipėda, who had the right to impose administrative penalties, had fined scores of such violators. The Lithuanian police of the territory struggled against the Nazis, while the territory's own **Landes-Polizei** remained indifferent.

Nazi affiliated Germans especially looked forward to the arrival of German **Ostsee-dienst** liners which visited the harbor of Klaipėda during the summers. They used to gather together on the quay and demonstrate against Lithuanians, while Lithuanians, on the other hand, demonstrated against Nazis. During one of such demonstrations and melees in the summer of 1938, the Landes-Polizei shot to death a young Lithuanian — Kontautas, aged 17, whose death caused great grief among Lithuanians.

The situation worsened visibly at the end of 1938, when Lithuania threatened by the German Reich, loosened its grip on Nazis. On November 1, 1938, in several locations of the territory there occurred meetings, demonstrations and violations against Lithuanians. At the time the territory was getting ready to elect its last **seimelis** (assembly — elected on Dec. 11, 1938), "vokietininkai" openly stepped out with their slogan: "Heim ins Reich!" (Back to Reich!). During the election days SS-like **Ordnungsdienst** men showed up for the first time in the streets of Klaipėda, clad in black uniforms and greeting with the Nazi "hand-high" salute.

It was known that the Nazi leader of Klaipėda, Dr. Ernst Neumann, had visited Hitler in Berlin in January 1939 to whom Hitler had promised to reannex Klaipėda to the Reich at the end of March. On March 20, 1939, when the entire world was concerned about the fate of Czechoslovakia because Nazi armies were invading this country, von Ribbentrop, the Reich's Minister for Foreign Affairs, called Lithuania's Minister for Foreign Affairs, Juozas Urbšys, to Berlin and handed him an ultimatum, demanding the return of Klaipėda Territory to the German Reich at once. If not obeyed — von Ribbentrop stated — the territory will be taken by force and Lithuania itself will suffer the same fate as Czechoslovakia.

The nation was shocked by the news, the Lithuanian Cabinet of Ministers and the Assembly had dramatic meetings, but — since Lithuania was too weak to resist the mighty Third Reich — the ultimatum was accepted. Early in the morning of March 22, 1939, not waiting until the occupation date will be set, the German army and SS units entered the Territory by crossing the Nemunas River at Tilsit, while German Air Force bombers circled above the city of Klaipėda. Following orders, the Lithuanian army did not resist.

Panicked by the news, thousands of Lithuanians and Jews left the town in a hurry, heading toward Kretinga. At noon of March 22, SS Reichsfuehrer Himmler, accompanied by SS units, arrived to Klaipėda and issued his orders. Many local officials and prominent Lithuanians were arrested. On March 24, German Reichsfuehrer Adolf Hitler arrived with a flotilla of warships, and was greeted by the territory's Nazi leaders Dr. Neumann, Bertuleit, Boettcher and others. Hitler staged a parade through the city and officially proclaimed the "liberation" of the territory and its annexation to the Reich. After he left, the administration of the territory was taken over by Germans and local SS units. Lithuanians, who wished to do so, were permitted to leave the country with their belongings. However, thousands of Lithuanians and officials were already arrested, awaiting trial. All Lithuanian organizations, societies, schools, offices, the press and radio station were closed at once. Only Lithuanian army units of the territory, the railroad, post office and other services were allowed to leave the country without incidents.

However, Germany agreed to maintain in the harbor of Klaipėda a neutral zone for 99 years, which Lithuania could use for her import-export needs, to station there its merchant fleet, to maintain its offices, warehouses, the railroad line to Kretinga and other installations duty-free, which Lithuania did indeed. Thus between Lithuania and Germany a new border was introduced, the same one which existed in the past until January 15, 1923.

(To be continued)

QUEUES STILL PLAGUE SHOPPERS IN OCCUP. LITHUANIA

"Ever since the hard postwar years we got used to standing in queues. Nobody was arguing about how long it would be necessary to wait. The important thing was to be able to make a purchase.

"Times have changed now. New stores have been built. We have enough products. But queues have survived. They stretch to special lengths during the so-called 'peak' hours and (what irony!) during the non-working days — Saturday and Sunday...

"Has someone tried to add up the precious time devoured by the queues? But that, if one may say so, is the material side of the matter. And the psychological side? How many people ruin their nerves while standing in queues, start quarreling with friends and strangers, with buyers and sellers. This damage is beyond computation." (From "Tiesa", March 2, 1968).

● The sculptures of **Antanas Mončys,** a Lithuanian artist living in Paris, at the gallery An Marais (April 24 — July 1), are one of the city's top attractions for art lovers this summer.

Widely exhibited throughout Europe, Mončys has received much critical acclaim. Some have discovered in his art a certain coolness typical to Northerners, "monumentalism of an almost peasantlike form, a representative expression of 'modern northern classicism' ".

In his foreword to the catalogue of the Parisian exhibit, art critic Edward F. Fay writes:

"The great merit of Mončys is his discovery and embodiment of a new way in the quest of logical structures. Plastic personalism and unrestricted means are expressed here by various techniques and materials."

LADIES AND GENTLEMEN

Remarkable Discovery

Hair formula JIB is Patented in Switzerland and Registered in U.S.A. and Canada. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, Splitting ends, Strengthening Hair, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald or **grey. 100% Guaranteed.**

Listed in Druggist Red-Blue Book. JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16 week supply $5.50. Money Order, P. P., Send **today** — JIB LABORATORY

1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill. 60650

THE WAR AGAINST...

Continued from page 16

tas" 1964, No. 6).Hospitals publicly display anti-religious posters ("Tiesa", 1963. No. 12). Even without their consent, many believers find themselves listed in the ranks of the anti-religious. A teacher, for example, whether he has a religious belief or not, is told how many anti-religious lectures he must give.

Students and children are obliged to listen to anti-religious propaganda as a regular part of their school courses. Government employees and workers must attend anti-religious lectures twice a month. Attendance is checked closely, and those failing to attend must explain their absence. Discussions of any kind and unsympathetic questions are forbidden. Speakers for these anti-religious programs come from special schools where they have been trained for the work — at times in short-term courses. Members of the Communist Youth organizations must be anti-religious propagandists among their young friends.

Since freedom of the press is unknown in Lithuania, the Communist press, radio, and television carries on a methodical anti-religious program. ..Though of little value, there are available many anti-religious books and films. Anti-religious museums exist in Vilnius and Kaunas and elsewhere, and anti-religious exhibits are sent throughout the country.

All this propaganda is negative. It distorts facts, slanders people, cynically ridicules God, and religious beliefs and practices. Policywise, one of Khrushchev's slogans, "Peaceful coexistence with the Church abroad, but relentless warfare against religion at home," still prevails. All this massive anti-religious propaganda is financed, not by any private funds, but by money from the state treasury.

There is no recourse against this set up. No one has the right to answer or to defend himself directly or indirectly against charges made about him. The slandered or ridiculed person has no court in which he can seek justice and the restoration of his reputation. Even priests in their own churches are forbidden to preach sermons which answer or oppose antireligious propaganda. Whenever and wherever a priest has attempted to do so, he has been punished. So, the priests must restrict themselves to government-approved themes by urging the people to be honest, hard working, and cooperative. These virtues are obviously needed and useful even in the atheistic regime of Soviet Russia.

Mrs. John Foster Dulles at a reception at the Lithuanian Legation in Washington, D. C.

John Foster Dulles (buv. Valst. sekr.) našlė svečiuojasi Lietuvos Pasiuntinybėje Vasario 16 šventės priėmimo proga (Sveikinasi su Lietuvos atstovu J. Kajecku ir p. Kajeckiene).

LITHUANIANS MAKE NEWS

● **Dr. V. Faustin Bazilauskas** was on night duty when the late Senator Robert F. Kennedy was rushed to the Los Angeles Central Receiving Hospital 27 minutes after the fatal shooting. Although the Senator's condition was **in extremis**, Dr. Bazilauskas and Dr. Albert Holt were able to revive Kennedy's heart beat and he was rushed to Good Samaritan Hospital where a team of doctors headed by Henry Cuneo of University of Southern California School of Medicine performed the brain operation.

● **Dr. L. J. Kishkunas** has been named assistant to the superintendent of the Pittsburgh Public Schools.

● **Rev. Viktoras Pavalkis,** Dr. Hist. Eccl., has been appointed by His Excellency Archbishop of San Francisco Joseph T. McGucken pastor of St. John the Baptist Parish in Milpitas, Calif. Rev. V. Pavalkis is the first Lithuanian to be appoint pastor in the archdiocese of San Francisco. Father Pavalkis was the founder of the American Lithuanian Community, San Francisco Chapter, and has served as its president for several years.

● **Raymond A. Zack,** former resident of Pittston, Pa., has been named vice president of Motorola, Inc. He served as general manager of Motorola control systems division in Phoenix, Arizona. R. Zack joined Motorola in 1966 from Toledo Scales Systems Division.

● **Edward Walaitis,** former editor of the Sunday Magazine section of the Chicago Tribune, was awarded first prize in the Chicago Artists' Guild exposition for his watercolor, "The Sand Bar". The other two winners were S. Hegleman and E. Zilius.

● **John Burgess** (Jonas Burzgys) was the main speaker at a meeting of Michigan's Republican Party Nationalities Council which was held on May 1 at the Pick-Fort Shelby Hotel in Detroit. The meeting was called "Lithuanian Night" and was attended by functionaries of the Republican Party, state government officials, as well as local Lithuanian civic leaders.

John Burgess, who is a member of the Republican National Committee, has been recently appointed Director of the Republican Party's Nationalities Division in Washington, D.C.

J. Burgess, who was born in Pennsylvania, is a third generation Lithuanian. In 1963 he received a B. A. in history. Later he specialized in Russian and East European history and received a M. A. degree from the Catholic University of America for his thesis "How Russia Absorbed Lithuania".

● **Br. Jerome Petrauskas, OFM,** is assigned as a guide to the Church of Christ's Tomb in Jerusalem.

● On June 23, 1968, **Dr. Karolis Lederis** gave a lecture "Do Hypophysial Hormones Cause Cancer?" at a meeting sponsored by the California Lithuanian Medical Association which was held at G. P. Medical Building in Santa Monica, California. Dr. K. Lederis is a visiting endocrinologist from the University of Bristol, England, currently conducting research at the University of California in Berkeley.

Prof. Lederis was born in Noreikonys, Lithuania. He studied medicine in Germany at Giesingen, later at Muenster. He received the Ph.D. and D. S. degrees from the University of Bristol, England. As a lecturer he has toured all major European cities as well as science centers in North and South America. The findings of his research, which were published in various languages, deal with the relationship between breast cancer and adenohypophysial hormones — its ultrastructural, subcellular and biological aspects.

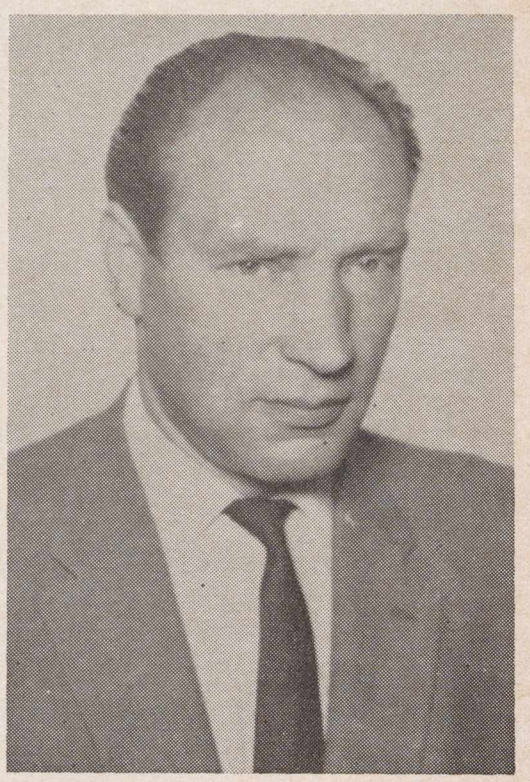

Dr. K. Lederis

At the end of June, Dr. Lederis lectured at an international conference on endocrinology which was held in Mexico City, Mexico.

● **Dr. Z. Danilevičius** of Chicago, Ill., is editor in chief of the Journal of the American Medical Association (JAMA). Dr. Danilevičius is very active in the Lithuanian community of Chicago.

Atvykus į Kaliforniją, kviečiame į

BEACON MOTOR HOTEL

Arti prie
Beach, Westwood, Beverly Hills & Hollywood

3020 Wilshire Blvd. Santa Monica, California

EXbruck 4-9144

Mrs. A. Lukšis — Owner and Mgr.

CLEM'S POLSKIE DELI

★ Specializing in home made fresh and Smoked Polish Sausage, fancy groceries and choice meats.

★ Featuring Imported Polish hams, beer, wine and groceries.

NOW
Daily from our own new
BAKERY-KITCHEN
a variety of Polish pastries and other home made delicacies.
IT's CLEM'S
3002 W. Florence Ave., Los Angeles
759-5058

KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ,
VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.
Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE

6211-6219 So. Western Ave. PRospect 8-5875
CHICAGO, ILLINOIS

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles Calif.

LITHUANIAN MELODY HOUR

Tuo tarpu neveikia. Ieškoma kitos stoties.

Vedėjas **Bruno Gediminas.**
4023 W. 60th St., Los Angeles, Ca. 90043
Telefonas: AX 5-2260.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Maryiande ir Washington, D. C.
Girdima sekmadieniais 10 — 11 val. ryto per FM radijo stotč WFMM 93,1 mgcl.
Programos vedėjai: Albertas Juškus,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.
Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave., Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

Naujosios Anglijos Lietuvių kultūrine Radijo Programa
Sekmadieniais — 8 9 val. rytą.
AM bangomis 1190 kilociklų; FM bangomis 105.7 megaciklų iš
WKOX, Framingham, Mass.
P. Viščinis, programos vedėjas,
173 Arthur Street, Brockton 18, Mass.
Tel. JUniper 6-7209.

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. Radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m vedama **Stepono ir Valentinos Minkų,** girdima nauju laiku
Sekmadieniais nuo 1:00 iki 1:30.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMA

Nuo sausio 22 d. programą perėmė
PETRAS VIŠČINIS
Sekmad. nuo 11 val. iki 12 val. dienos
AM 1430 klc., FM 107.9 megaciklų
WHIL, Boston, Mass. 02155
Petras Viščinis, vedėjas.
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209.

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS

RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10:00 — 11:00.
Šeštadienį is sekmadienį 8:00—9:30.
"Vakaruškos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.
Visos programos iš
WOPA Stoties 1490 kc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS

Seniausia liet. radijo programa Amerikoje Įsteigta muz. A. Vanagaičio 1928 m.
Kasdien 8 — 9 val. vakaro (išskyrus šeštadienius ir sekmadienius)
Programos vedėjas **Petras Petrutis.**
Transliuojama iš nuosavos studijos
2422 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: GR 6-2242; GR 6-2271

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo programa
TĖVYNĖS GARSAI
penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc
Vedėjas — **Juozas Stempužis.**
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Tel. 382-9268

Detroit, Mich.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
girdima kiekv. šeštad. 3:00 — 4:00 p. p.
iš Detroito stoties WJLB — 1400 kilo.
Pranešėjai:
Patricia Bandza ir Algis Zaparackas.
Vedėjas **Ralph Valatka.**
5756 Lesure Ave., Detroit, Mich. 48227
Telephone: 273-2224

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 Mc.
Sekmadieniais 8:30 — 9 val. ryto.
Išlaiko radijo klubas.
Klubo pirm. — inž. Vacys Urbonas.
17175 Gaylord Ave., Detroit, Mich. 48240
Tel. KE 7-9642
Programos redaktoriai ir pranešėjai:
Jonas Kriščiūnas — 846-4245; Kazys Gegelis — 535-6683; Rožė Ražauskienė — 278-1353; Stasys Garliauskas—TA 6-1385; Antanas Janušis — VE 5-8317.

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė
WBMI — FM 95.7 mc.
Kiekvieną sekmadienį 12:00 — 1:00 p. p.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius,**
273 Victoria Rd., Hartford, Tel. CH 9-4502

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"

Radijo valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 5:00—6:00 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 kilo. ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1016 Schleifer Rd., Hillside, N. J. 07205.
Tel: 289-6878 (Code 201)
Kultūrinė liet. radijo valanda anglų kalba
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirmadienio vakarais 6.05 89.5 meg.
Vedėjas J. J. Stukas.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Nauja radijo programa, pradėta bal. 24 d. girdima kiekvieną **sekmadienį** nuo 9 val. iki 10 val. ryto.
WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adreass: Romas Kezys, 62-15 69 Place, Middle Village, N. Y. 11379.
Telefonas: TW 4-1288.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas",
1203 Green St., Phila., Pa. 19123
Telef. PO 5-0932

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. WPIT 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min Vidurio Europos laiku, 41,15 ir 50.34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvallazione NOMENTANA 162

Rochester, N. Y.

Kultūrinė lietuviška valandėlė

Sekmadienio rytą 9:35—10:00 per WHEC 1460 klc.

Išleiko Lietuvių Radijo Klubas

Klubo valdyba: Pr. Puidokas, pirm., 580 Wilkins St., (14521); A. Cieminis, vicep.; R. Kirsteinas, sekr. 229 Nester St. (14621); V. Žmuidzinas, izd.; E. Karkliene, narė.

Programas praveda valdybos nariai ir šie vedėjai: O. Adomaitiene, A. Dziakonas, St. Ilgūnas, Br. Krokys, B. Sedlickaitė ir D. Šiurlienė.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA

WBRY, Waterbury, 1590 Kilocycles
Kiekvieną šeštadienio vakarą
6:10 iki 7:00 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams (Adomaitis)
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898

Radijo valanda — Lietuvos atsiminimai
Stotis WWCO, banga 1240
Veikia sekmadieniais 9:35—10:30 A.M.
Vedėjas **Antanas Paliulis.**
Adresas: 65 Bank St., Waterbury, Conn.
Telef. 754-5141

Washington, D. C.

Kasdien 18 val. 30 min. ir 20 val. **Lietuvos laiku** 16, 19, 25 ir 31 m. bangomis.

Jos girdimos **žiemos laiku:**

Washington-New York — 10:30 ryto ir 12:00 dieną.
Chicago — 9:30 AM ir 11:00 AM.
Los Angeles — 7:30 ir 9:00 ryto.
(Vasaros laiku valanda vėliau)
Vakarų Europoj — 4 val. 30 min. vak. ir 6 val vakaro
Pietų Amerikoj — 12:00 dieną ir 2 v. p p.
Australijoj (Sidney, Melbourne) — 1:30 v. ryto ir 3 val. ryto.

Adresas:
Voice of America, Washington 25, D.C.

Wilkes-Barre, Pa.

Liet. Bendruomenės sk. Radijo programa
Sekmadieniais 3—3.30 val. p. p.
Stotis WPTS, 1.000 W. Ch., 1540 Pittston, Pa
Radijo komisija: V. Paulauskas, kun. B. Danis, dr. B. Kasas, N. Bajorienė ir Vacl. Romanas. Pranešėja N. Bajorienė.

Montrealis, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną šeštadienį 5 val. 30 min. pp.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas **L. Stankevičius.**
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Tel: 669-8834

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Girdima du kartus savaitėje:
Šeštadieniais —
3:30—4:30 p.p. banga 1250
Stotis CHWO-Oakville, Ont, Canada
Sekmadieniais —
2:00—2:30 p.p. banga 1270
Stotis WHLD, Niagara Falls, N. Y., USA
Programos vedėjas Jonas R. Simanavičius.
111 Roncesvalles Ave., Toronto 3, Ont. Canada. — Tel. 534-1274.

Tas pats adresas yra ir "Dainos" dovanų ir plokštelių krautuvės.

LIETUVIŲ DIENŲ žurnalo ir knygų PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm ja.
So. Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis, "Draugas", J. Karvelis, "Marginiai" "Terra".
Cicero, Illinois — B. Štangenbergas.
Cleveland, Ohio — "Dirva", V. Rociūnas, V. Taraska.
Detroit, Mich. — "Gaiva", "Neringa", St. Anthony's Parish Library.
Grand Rapids, Mish. — J. Belinis.
Hartford, Conn. — V. Nenortas.
Kenosha, Wis. — B. Juška.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Omaha, Nebr. — Kun. L. Musteikis
Putnam, Conn. — Immaculata Conception Convent.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — "Spauda".
Woodhaven, N. Y. — "Aidas", "Romuva"
Woodmant, Conn. — Z. Šaulytė.
Worcester, Mass. — Pr. Pauliukonis.

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".
Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilus.
W. Brunswick — A. Vingis.
St. Kilda — N. Butkūnas.
Miren — J. Rupinskas.
Sydney — Kun. P. Butkus.

Italijoje

Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

Kanadoje

Toronto, Ont. — V. Ausroras, A. Kuolas, P Misevičius, Time Cigar Store.
Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish Library)
Sudbury, Ont. — Kun. A. Sabas.
Winnipeg, Man. — Br. Bujokienė.

Venecueloje

Caracas — Kun. A. Perkumas.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
kiekviena vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku
Bangos: 31. 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas.
Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

LD administracija dėkoja visiems, kurie neraginami atsiuntė 1967 m. prenumeratos mokestį; prašome ir kitus nedelsiant atsilyginti; skolos sunkina žurnalo leidimą.

Pakeitę adresą, tuojau praneškite, kad nesusitrukdytų žurnalo siuntimas.

V. STROLIOS AKORDEONAS NUOLAT LYDI N. Y. TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠOKĖJUS.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS